

VÝSKUM PERMAFROSTU V POLÁRNYCH OBLASTIACH

Lucia Kaplan Pastíriková

Oborový seminář z FG
Brno, 26. 4. 2023

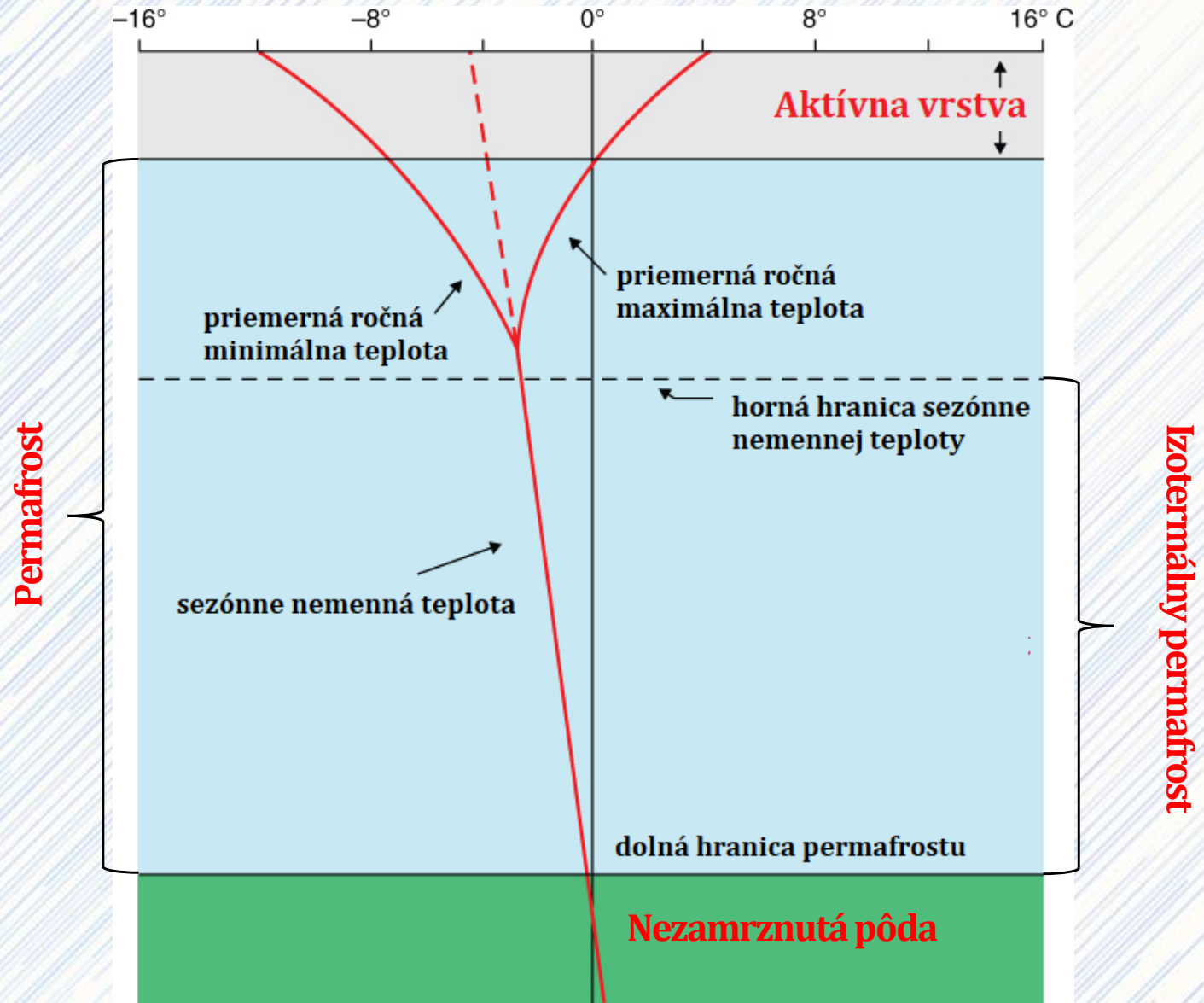
OSNOVA

- **Permafrost a aktívna vrstva**
  - vlastnosti
- Výskyt permafrostu vo svete
- Odolnosť voči klimatickým zmenám
- Metódy monitoringu
  - Modelovanie teploty
- **Dizertačná práca**
(Rekonštrukcia teploty permafrostu)
  - Záujmová oblasť
  - Model TTOP
  - Zber dát – expedícia na Antarktíde
- **Výsledky ...**

PERMAFROST

- teplota horniny/pôdy/zvetraliny, ktorá je minimálne počas 2 po sebe idúcich rokov nižšia ako $0\text{ }^{\circ}\text{C}$
- významná súčasť periglaciálnych oblastí
- súvislý/nesúvislý/sporadický/izolovaný

(upravené podľa: SANDELLS, FLOCCO, 2014)

ALJAŠKA

(USGS, 2022)

SIBÍR

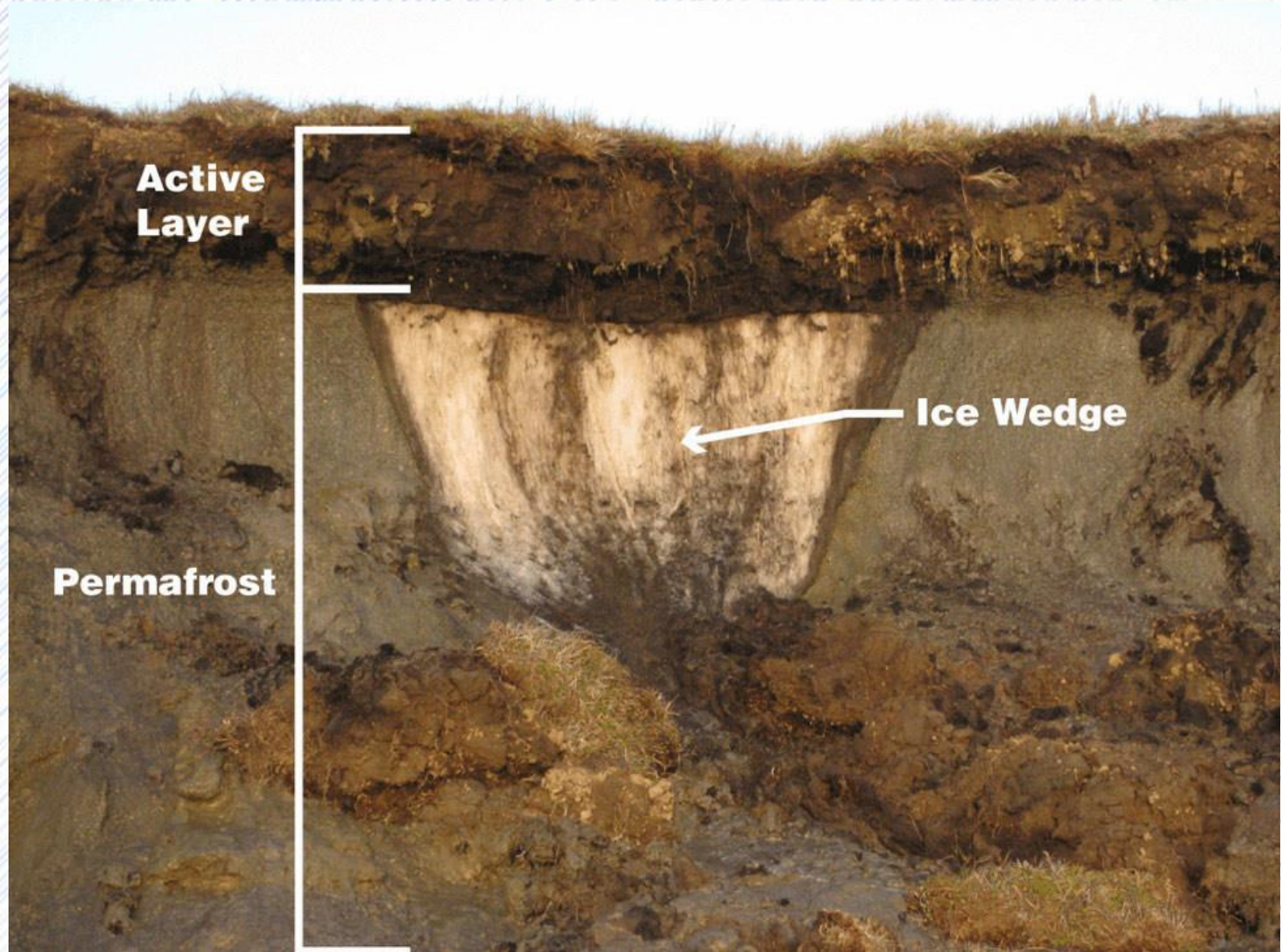

(USGS, 2022)

AKTÍVNA VRSTVA

- vrchná časť zamrznutej pôdy, v ktorej dochádza k sezónnemu topeniu
- monitoring teploty a mocnosti

TERMÁLNE A FYZIKÁLNE VLASTNOSTI PERMAFROSTU

- teplota pôdy (1-5 cm)
- vplyv ďalších faktorov
  - pôdny pokryv (vegetácia, sneh)
  - obsah vody v pôde

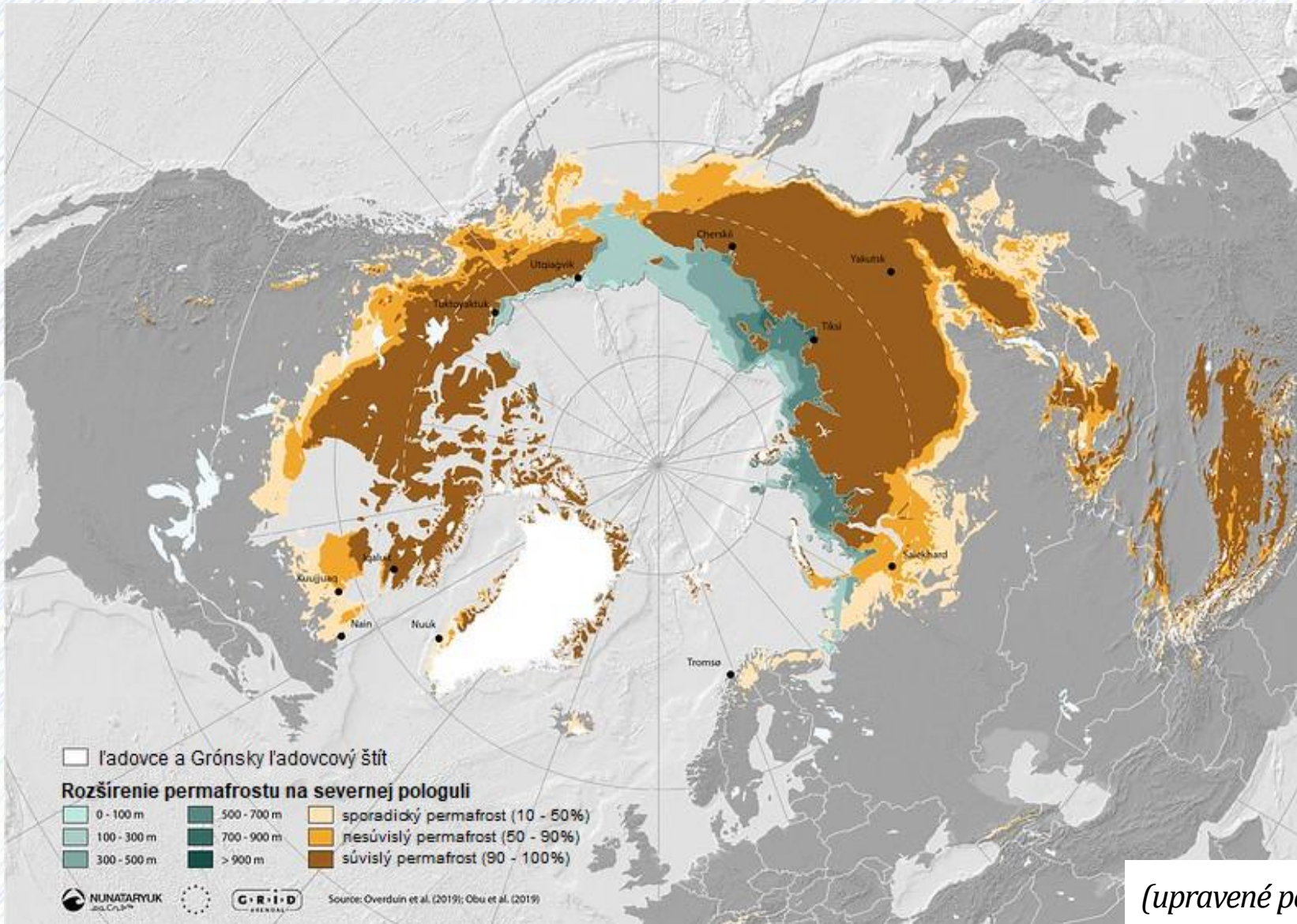
- **tepelná vodivosť**
- **tepelná kapacita**
- **tepelná difuzivita**

Hodnoty tepelnej vodivosti (k)		
Materiál		Tepelná vodivosť (W/m.K)
vzduch		0,024
voda		0,605
ľad (pri 0 °C)		2,23
sneh	sypký, čerstvý	0,086
	na povrchu	0,121
	hustý	0,340
organický materiál	rašelina, suchá	0,05
	rašelina, nezmrznutá	0,50
	rašelina, nasýtená ľadom	2,00
horniny	ílovec	0,6 - 4,0
	vápenec	0,6 - 4,4
	pieskovec	0,9 - 6,5
	bazalt	1,4 - 5,3
	granit	1,7 - 4,0
stavebný materiál	betón	1,3 - 1,7
	ocel'	35 - 52
	drevo	0,12 - 0,16

(upravené podľa: ČERMÁK, RYBACH, 1982; FRENCH, 2007)

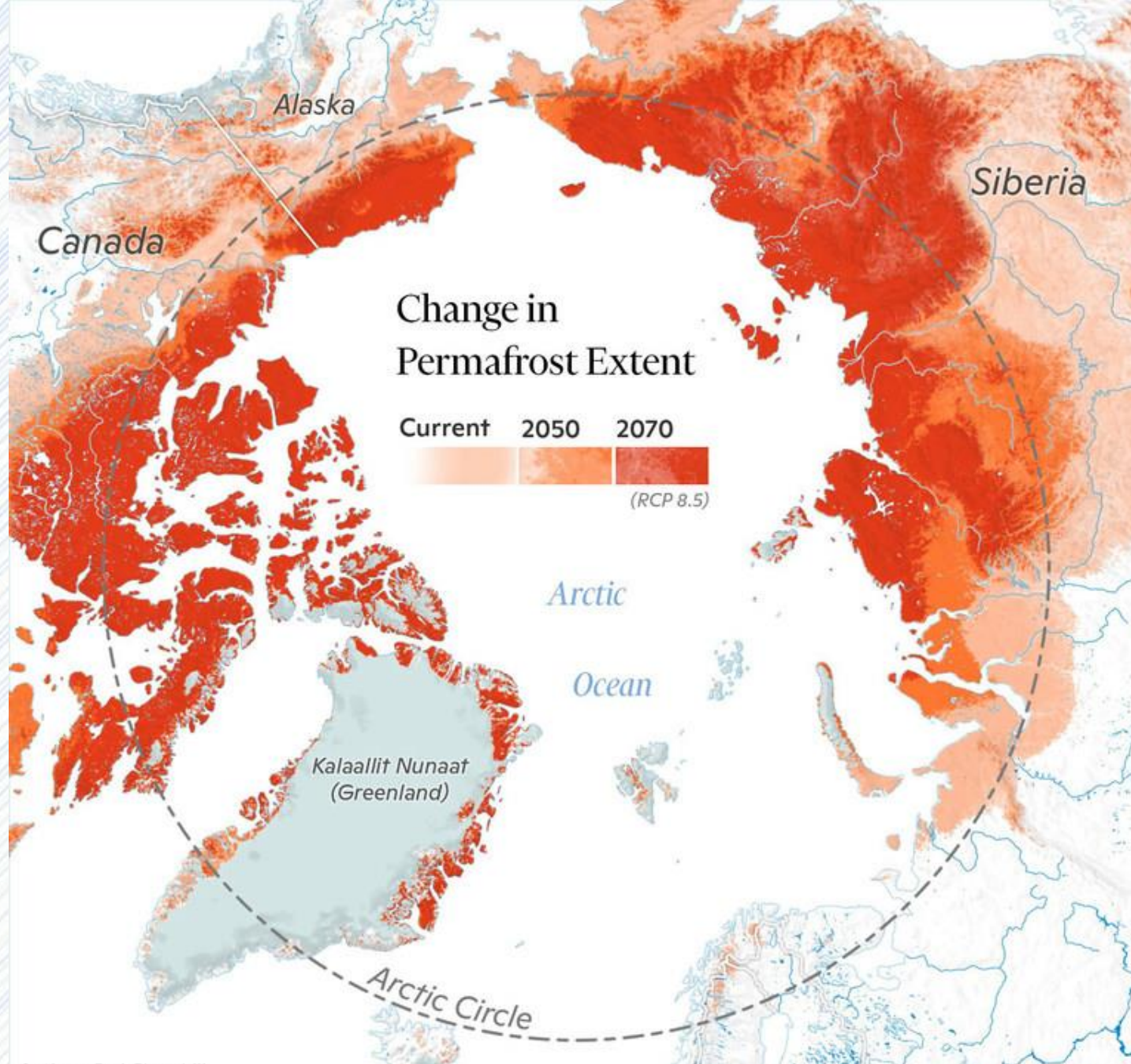

VÝSKYT PERMAFROSTU – SEVERNÁ POLOGUĽA

(upravené podľa: VIITANEN, L. K., 2020)

Author: Carl Churchill
Data Sources: (Permafrost) Karjalainen, O. et al. (2019); Natural Earth.

(NUNATARYUK, 2021)

Life on frozen ground

Permafrost population per region (2019)

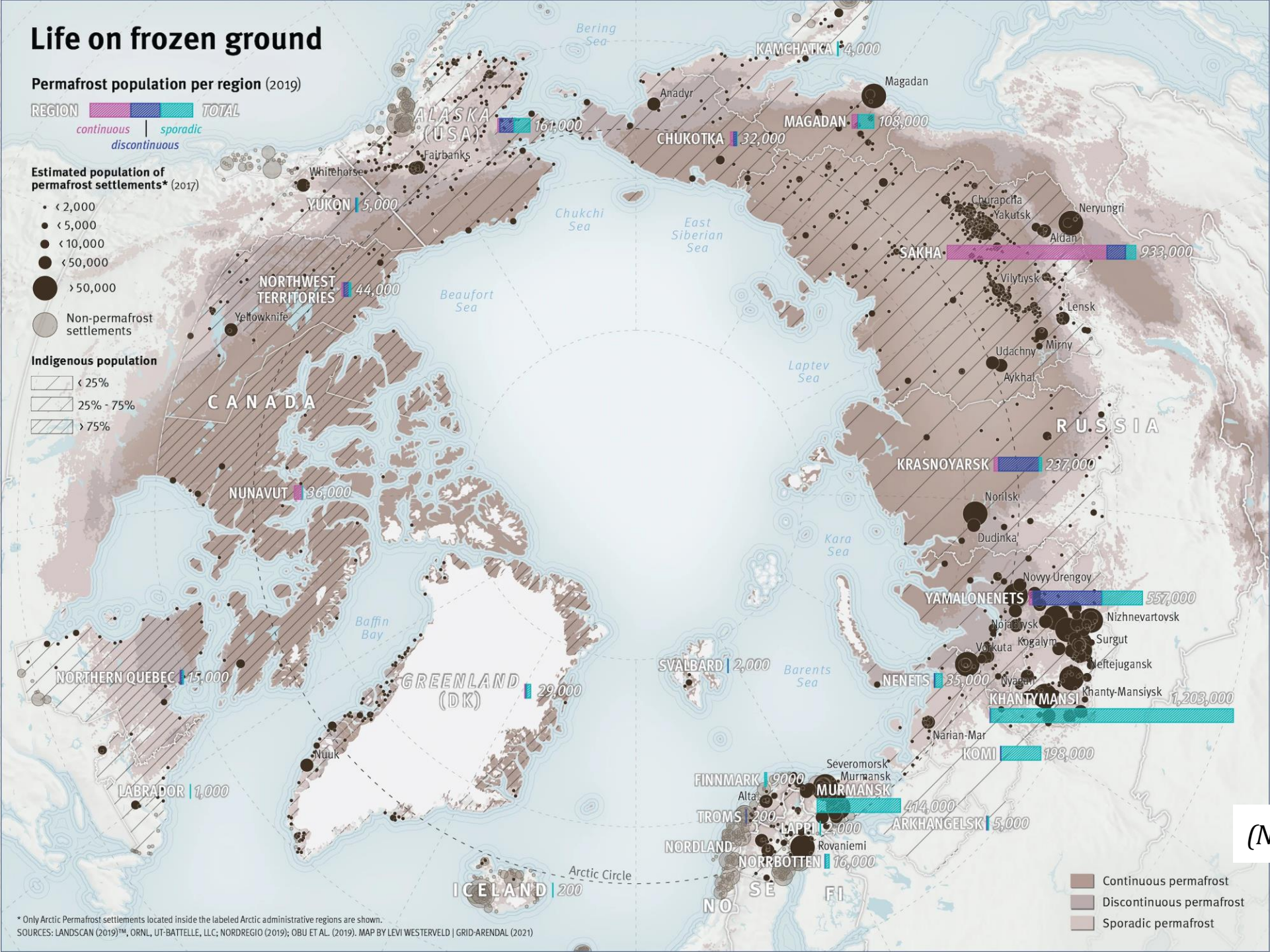
Estimated population of permafrost settlements* (2017)

- < 2,000
- < 5,000
- < 10,000
- < 50,000
- > 50,000

Non-permafrost settlements

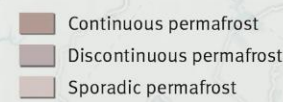
Indigenous population

- < 25%
- 25% - 75%
- > 75%

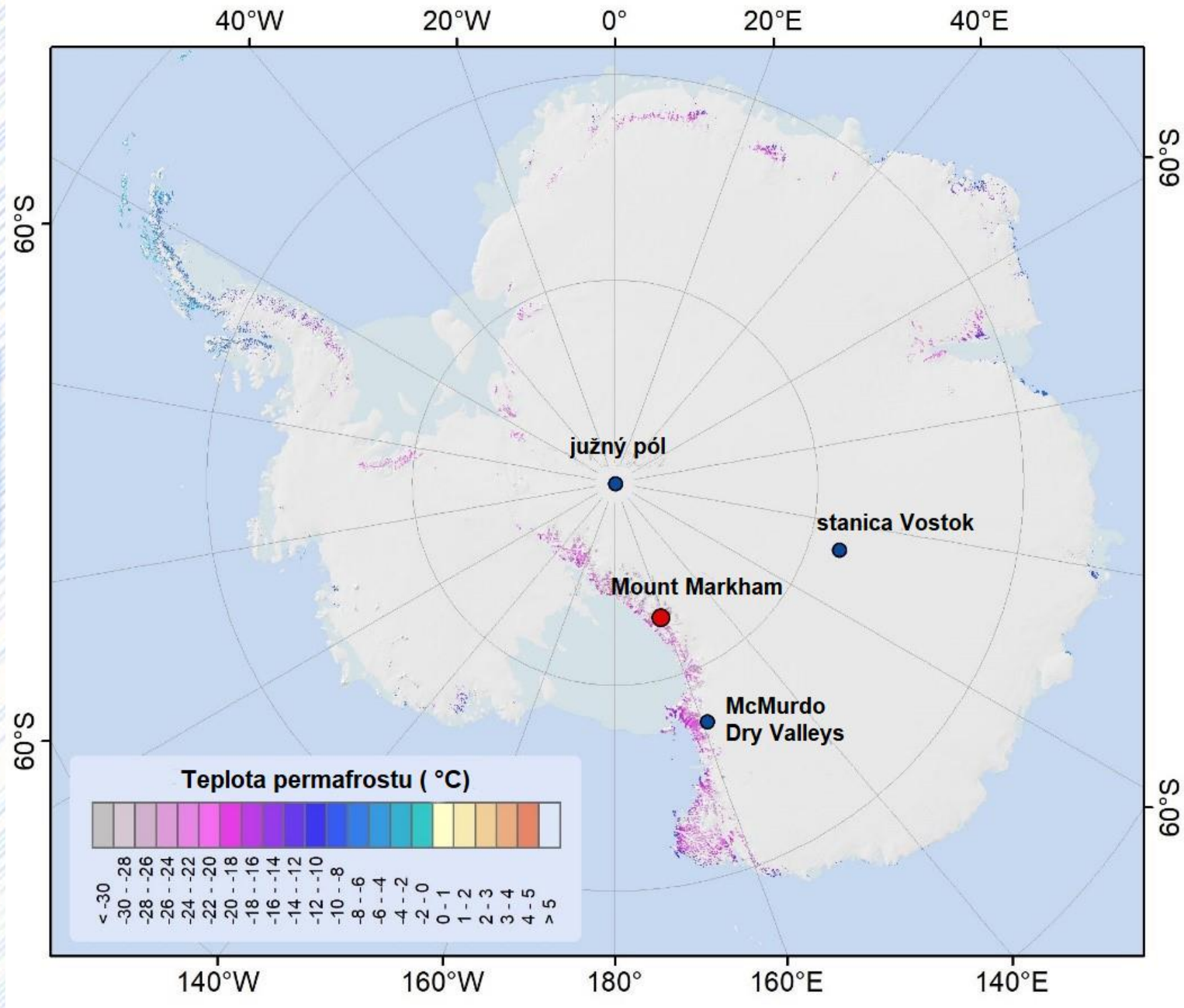
* Only Arctic Permafrost settlements located inside the labeled Arctic administrative regions are shown.
 SOURCES: LANDSCAN (2019)¹, ORNL, UT-BATTELLE, LLC; NORDREGIO (2019); OBU ET AL. (2019). MAP BY LEVI WESTERVELD | GRID-ARENDAL (2021)

(NUNATARYUK, 2021)

VÝSKYT PERMAFROSTU - ANTARKTÍDA

(upravené podľa: OBU a kol., 2020)

ODOLNOSŤ PERMAFROSTU NA KLIMATICKÉ ZMENY

- Interakcia viacerých faktorov:
  - topografia
  - geológia
  - hydrologické pomery
  - vlastnosti pôdy
  - pokryv (vegetácia/sneh, ...)
  - zrážková činnosť

(NUNATARYUK, 2022)

PERMAFROST A OTEPĽOVANIE...

- Dopady (príklady):
  - Degradácia permafrostu (stenčovanie povrchovej časti)
  - Erózia pôdy/pobrežia
  - Narušenie výmeny energie a uhlíkového cyklu
  - Zásah do hydrologických procesov
  - Zmeny lokálnej ekologickej rovnováhy
  - Zmeny v migrácií živočíchov
  - Narušenie stability obývaných lokalít a dopravnej infraštruktúry

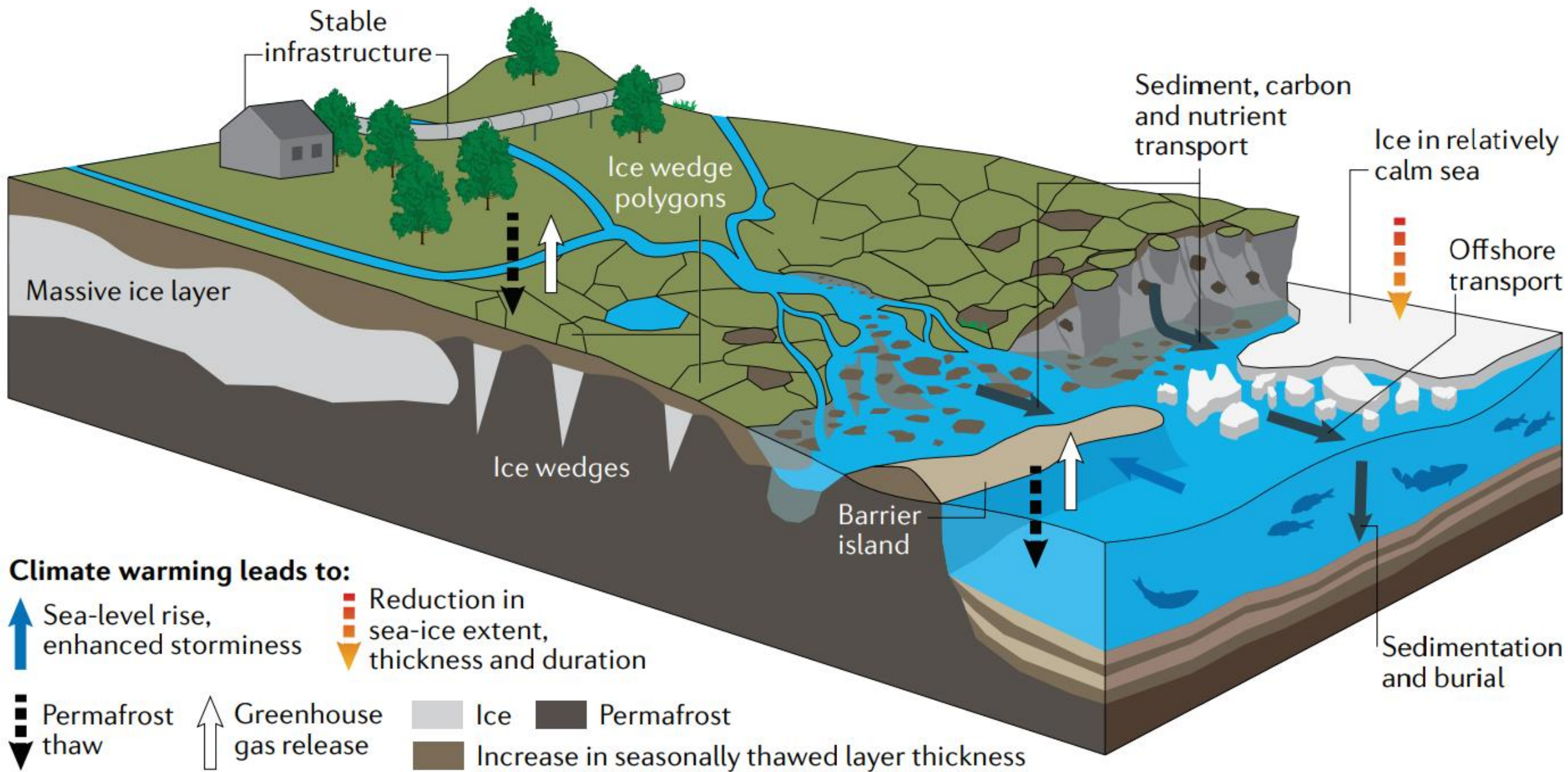

(NUNATARYUK, 2019)

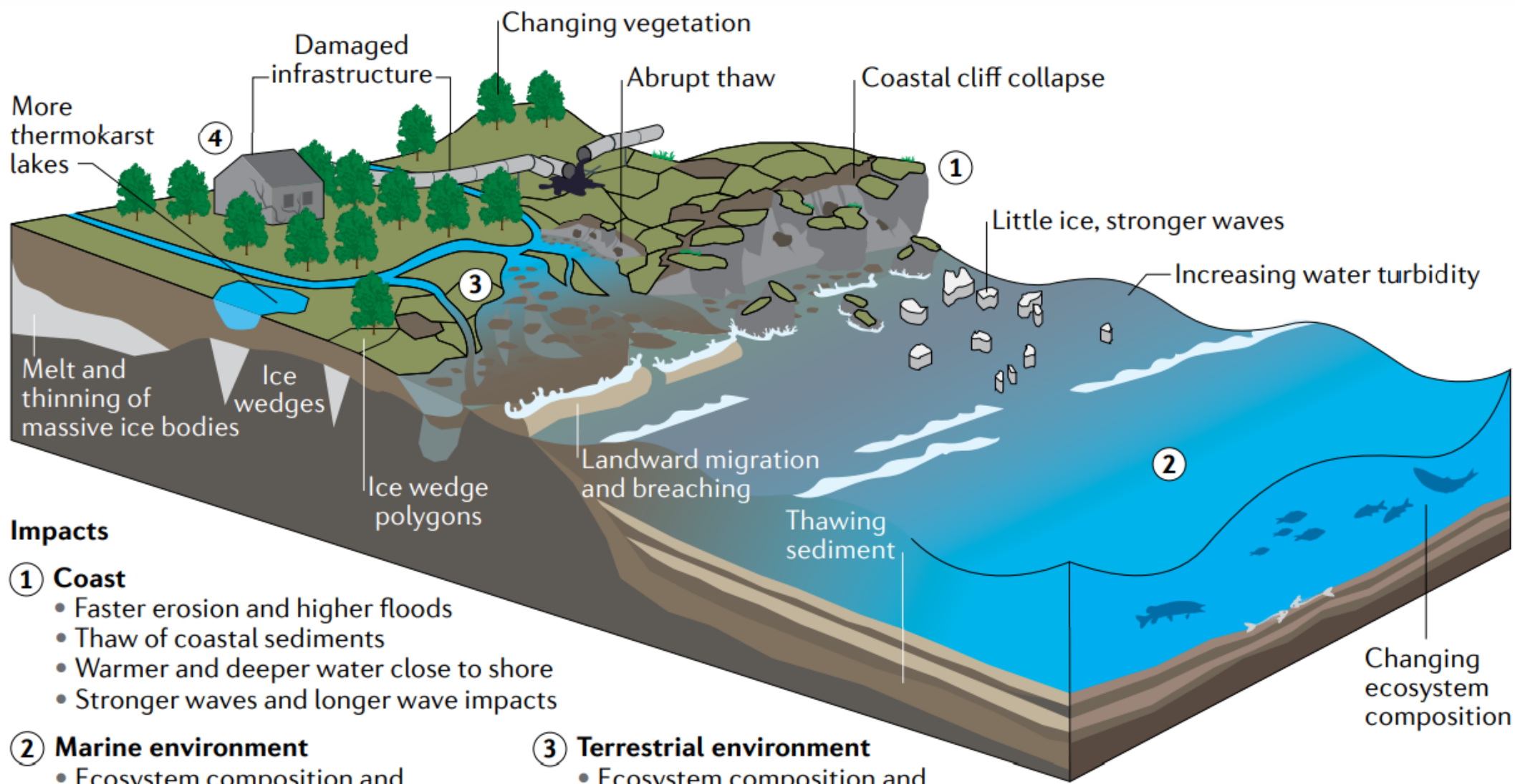

(THE ARCTIC INSTITUTE, 2020)

Impacts

① Coast

- Faster erosion and higher floods
- Thaw of coastal sediments
- Warmer and deeper water close to shore
- Stronger waves and longer wave impacts

② Marine environment

- Ecosystem composition and function shifts
- Enhanced sediment, carbon and nutrient fluxes
- Changing light conditions
- Ocean acidification
- Change or loss of fishing grounds

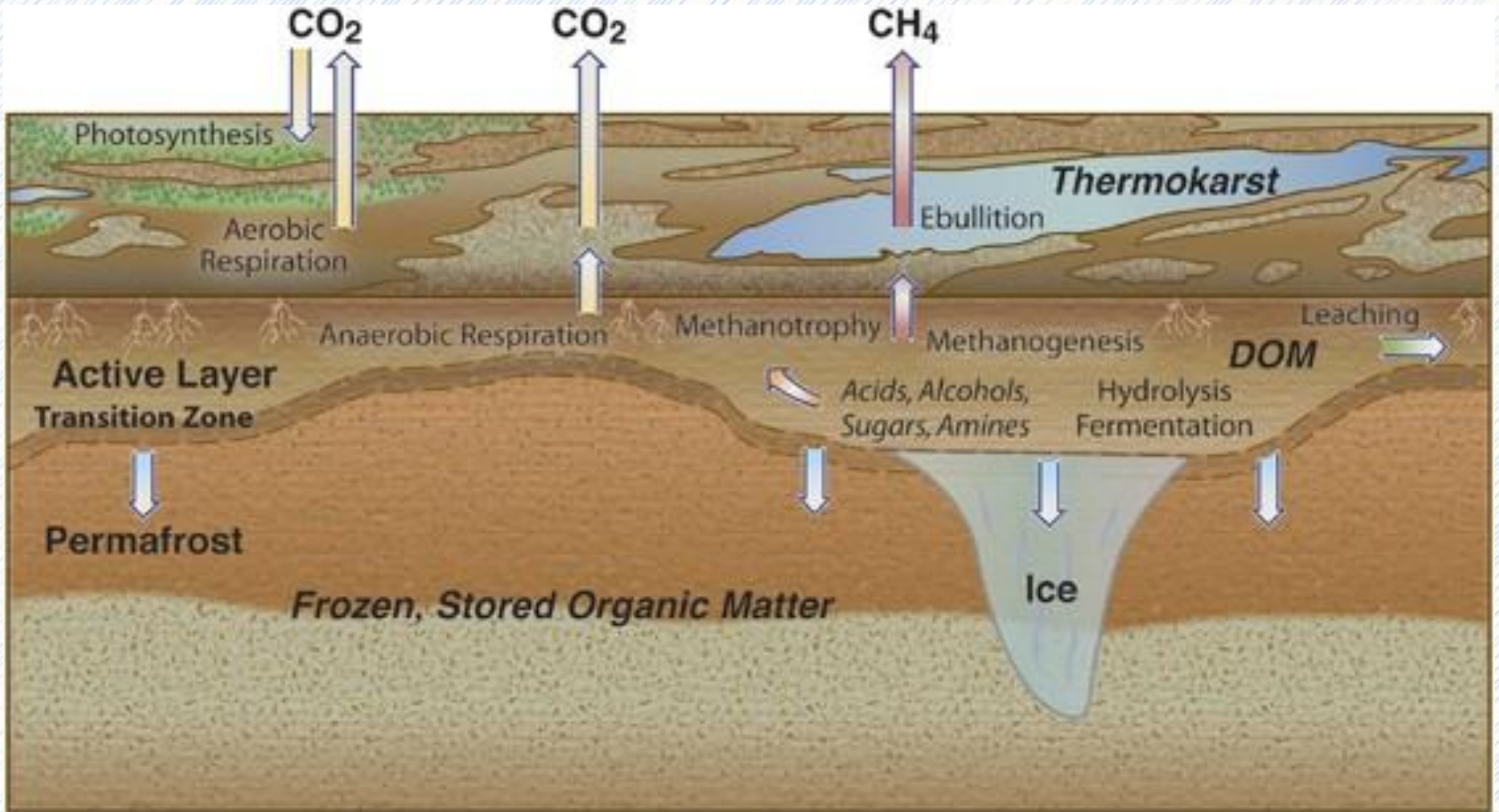
③ Terrestrial environment

- Ecosystem composition and function shifts
- Increasing thawing depth of soil
- Changing vegetation
- Changing hydrology
- Increasing landscape instability
- Change or loss of hunting grounds

④ Built environment

- Damage of built structures and cultural heritage
- Damage of refuse sites and waste lagoons, causing contamination of environment

ESD11-015

(GRAHAM a kol., 2012)

(THE SIBERIAN TIMES, 2021)

(AMERICAN ASSOCIATION FOR THE ADVANCEMENT OF SCIENCE., 2023)

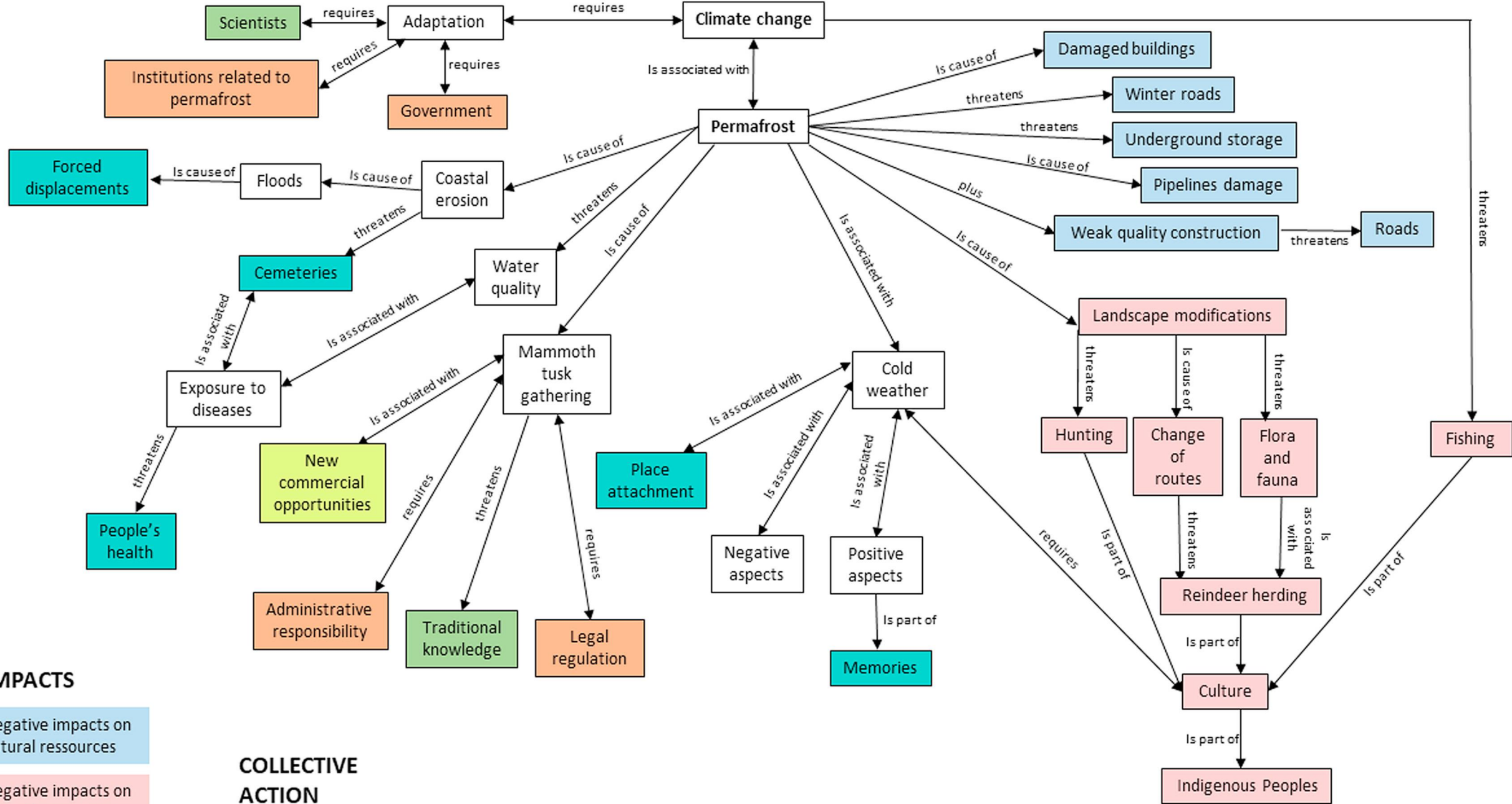

(BBC, 2021)

(EARTH, 2018)

IMPACTS

Negative impacts on natural resources

Negative impacts on natural resources

Negative impacts on health & mental well-being

COLLECTIVE ACTION

Governance needed

Knowledge related issues

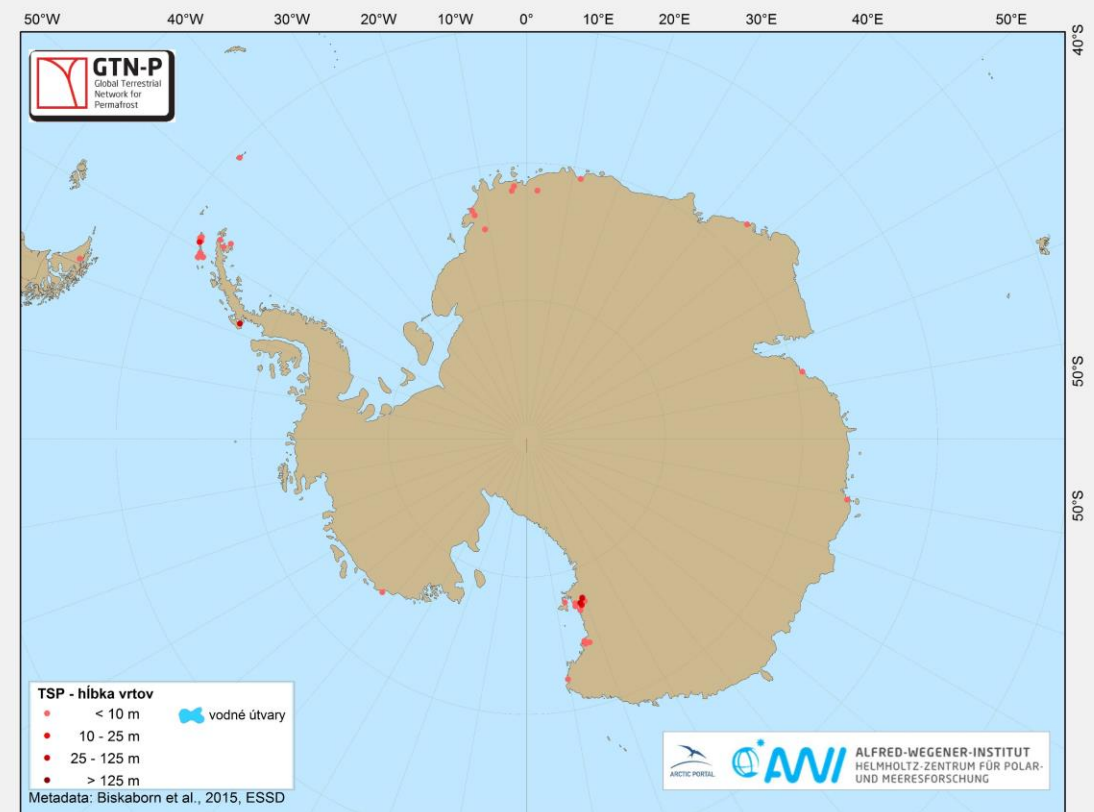
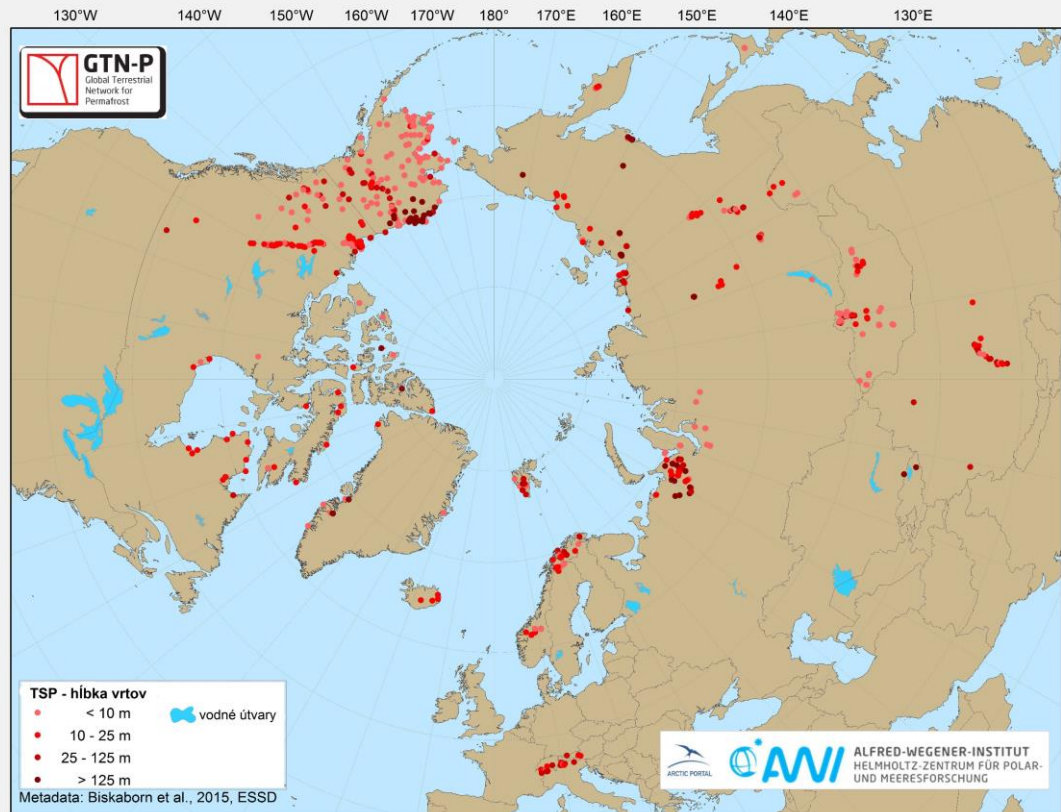
OPPORTUNITIES

Emerging opportunities

METÓDY MONITOROVANIA PERMAFROSTU

- priame merania (teplotné) – vrty
- horské prostredie – väčšia náročnosť

(upravené podľa: BISKABORN a kol., 2015)

- <http://gtnpdatabase.org/boreholes>

Home > Boreholes

Boreholes - Permafrost Temperatures

Draw selection zone Reset

Elevation Range (m) -20 to 5068

Depth Range (m) 0 to 1028

Name	Site	Country	Gtn-P	Vegetation	Permafrost	Elevation	Depth	Data	Select
0 (Deputatsky)	Deputatskiy	Russia	RU 118	Shrub Tundra	Continuous	462.00	88.00	No	☐
01TC1	Yukon	Canada	CA 196	Grassland	Continuous	18.00	8.00	No	☐
01TC2	Yukon	Canada	CA 197	Grassland	Continuous	95.00	10.00	No	☐
03TC1	Yukon	Canada	CA 195	Grassland	Discontinuous	3.00	6.00	No	☐
08	Deputatskiy	Russia	RU 119	Forest	Continuous	473.00	96.00	No	☐

METÓDY MONITOROVANIA PERMAFROSTU

- proxy dáta
- geofyzikálna technika
- **použitie modelov**
  - (napr. CoupModel, Stefanov model, TTOP model)

(USGS, 2022)

DIZERTAČNÁ PRÁCA

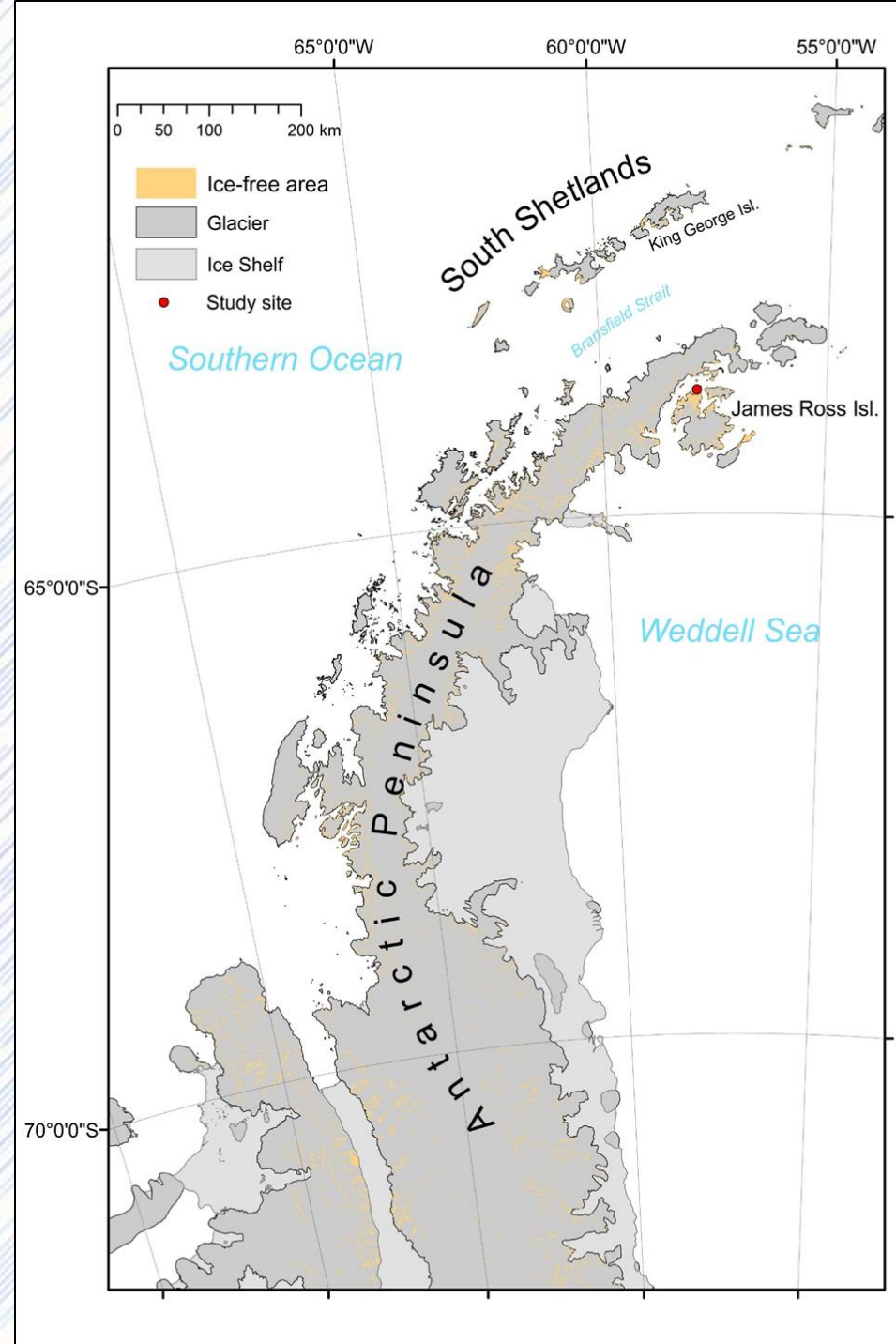
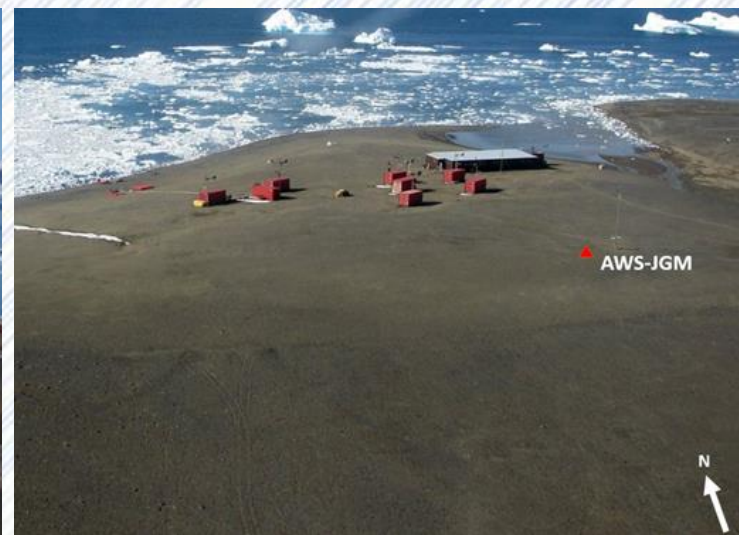
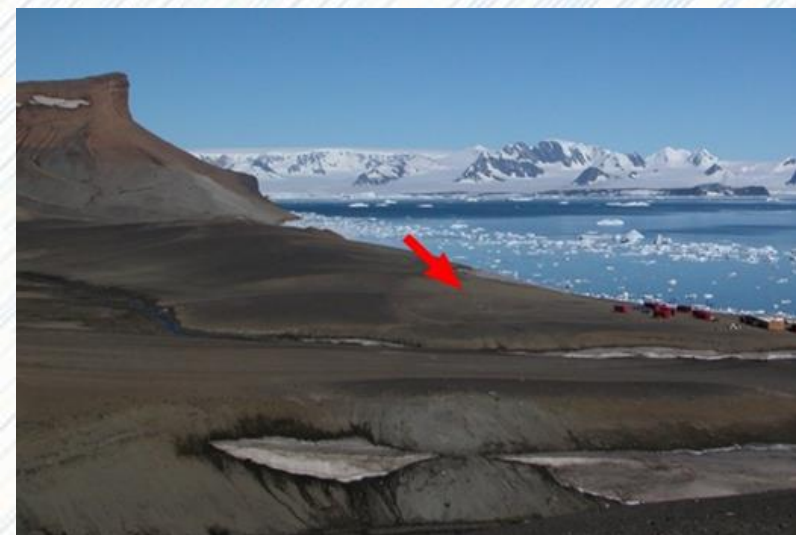
Rekonštrukcia teploty permafrostu v oblasti Antarktického polostrova

- 1) Zhodnotenie variability teploty permafrostu na základe priamych prístrojových meraní (obdobie 2004/2011-2020)
- 2) Rekonštrukcia teploty permafrostu na základe historických meraní z bližších staníc a ERA5-Land reanalýz (obdobie od roku 1950)
- 3) Predikcia teploty permafrostu na základe klimatických modelov CMIP a emisných scenárov (obdobie 2020-2100)

ZÁUJMOVÁ OBLASŤ

- SV časť Antarktického polostrova
- Ostrov Jamesa Rossa
- polostrov Ulu
  - najväčšia odľadnená plocha v oblasti AP
  - kontinuálny permafrost
- Česká stanica Johanna Gregora Mendela

MODEL TTOP

$$TTOP = \frac{k_t \cdot n_t \cdot TDD - k_f \cdot n_f \cdot FDD}{k_f \cdot P}$$

TTOP - priemerná ročná teplota vrchnej časti permafrostu ($^{\circ}\text{C}$)

k_t - tepelná vodivosť pôdy ($\text{W}\cdot\text{m}^{-1}\cdot^{\circ}\text{C}^{-1}$)

n_t - n-faktor (topenie)

TDD - index topenia ($^{\circ}\text{C}\cdot\text{dni}$)

k_f - tepelná kapacita pôdy ($\text{W}\cdot\text{m}^{-1}\cdot^{\circ}\text{C}^{-1}$)

n_f - n-faktor (mrznutie)

FDD - index mrazenia ($^{\circ}\text{C}\cdot\text{dni}$)

P - ročná perióda (počet dní)

- teplota vzduchu
- teplota pôdy (5 cm)
- teplota pôdy (75 cm)
- fyzikálne vlastnosti pôdy
  - vlhkosť pôdy
  - tepelná vodivosť (k)
  - tepelná kapacita (c)

TERÉNNÁ PRÁCA

- **pôdne sondy**

- odoberanie vzoriek na laboratórne meranie a odvoz
  - kovové valčeky
- meranie pôdnej vlhkosti priamo v teréne
- meranie teploty pôdy/permafrostu

TERÉNNÁ PRÁCA

- **pôdne sondy**

- odoberanie vzoriek na laboratórne meranie a odvoz
- meranie pôdnej vlhkosti priamo v teréne

- **HydroSense**

- manuálny zápis
- 3 merania pre 1 bod
- meranie teploty pôdy/permafrostu

TERÉNNÁ PRÁCA

- pôdne sondy
  - odoberanie vzoriek na laboratórne meranie a odvoz
  - meranie pôdnej vlhkosti priamo v teréne
  - meranie teploty pôdy/permafrostu
    - **Greisinger**
      - 1 meranie pre 1 bod

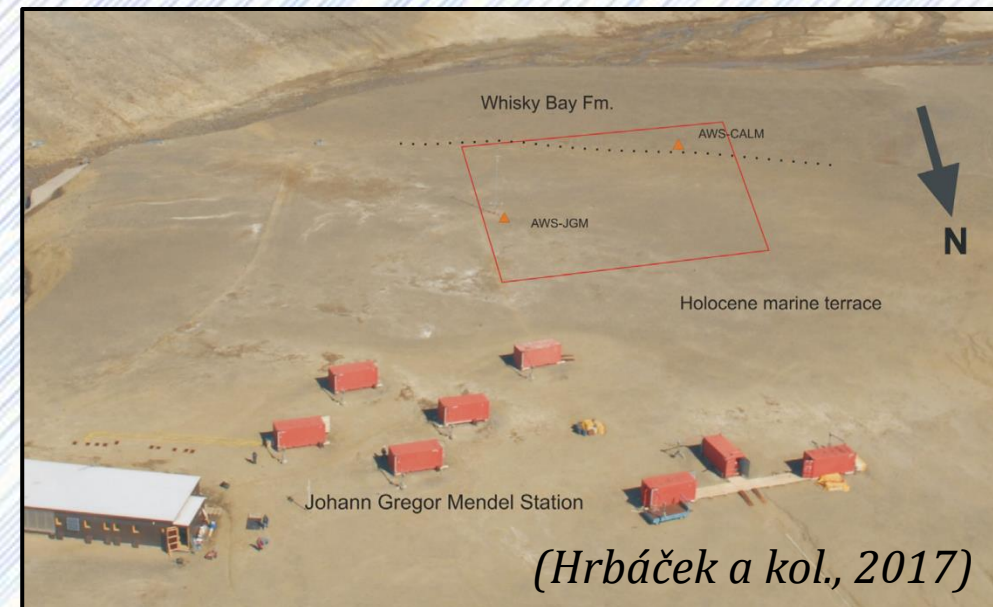
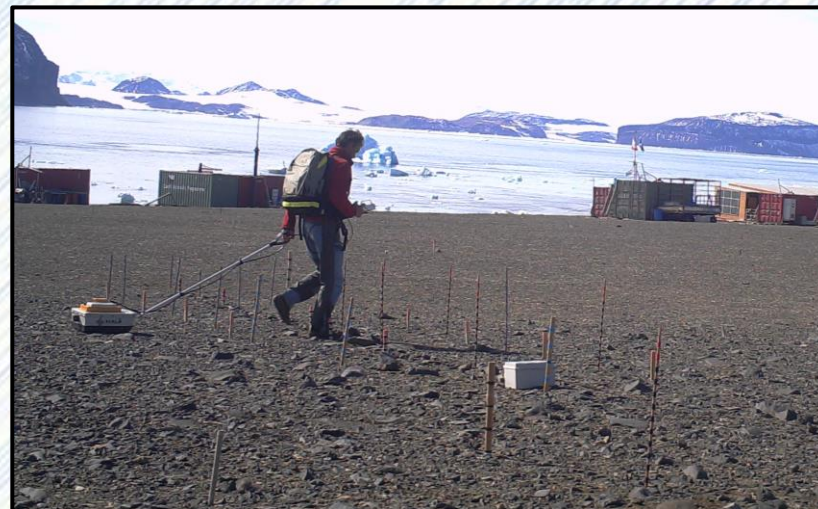
AKTÍVNA VRSTVA

- pôdna sondýrka – monitorovanie mocnosti aktívnej vrstvy
- georadar

▪ CALM-S

(Circumpolar Active Layer Monitoring - South)

- pravidelné a podrobné skúmanie zmien aktívnej vrstvy/vrchného permafrostu
- na OJR od roku 2014
- významný vplyv litológie

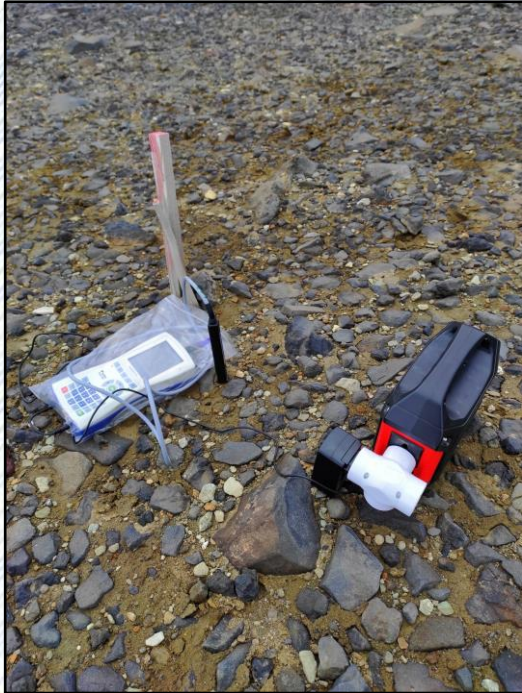
ANTARKTÍDA

- kontrola a zber dát
(AWS stanice, pôdne dataloggery, fotopasti - snehová pokrývka)
- meranie priamo v teréne
- servis a údržba AWS
- základné spracovanie časopriestorových dát aktívnej vrstvy
(vlhkosť, termálne vlastnosti)
- odber pôdnych vzoriek na následné laboratórne analýzy
- geomorfologické mapovanie

Expedícia - ANTARKTÍDA

Contents lists available at ScienceDirect

Science of the Total Environment

journal homepage: www.elsevier.com/locate/scitotenv

Permafrost table temperature and active layer thickness variability on James Ross Island, Antarctic Peninsula, in 2004–2021

Lucia Kaplan Pastřířková^{a,*}, Filip Hrbáček^a, Tomáš Uxa^b, Kamil Láska^a

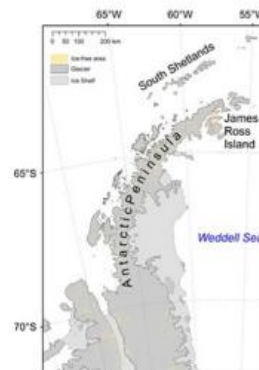
^a Department of Geography, Masaryk University, Brno, Czech Republic

^b Institute of Geophysics, Czech Academy of Sciences, Prague, Czech Republic

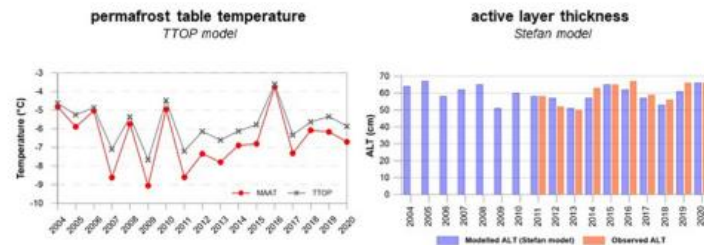
HIGHLIGHTS

- Permafrost and active layer changes are important indicators of climate variability.
- Regular study of the properties and changes of permafrost and the active layer is crucial for revealing long-term trends.
- TTOP and Stefan model has advantages in obtaining data of the frozen ground.

GRAPHICAL ABSTRACT

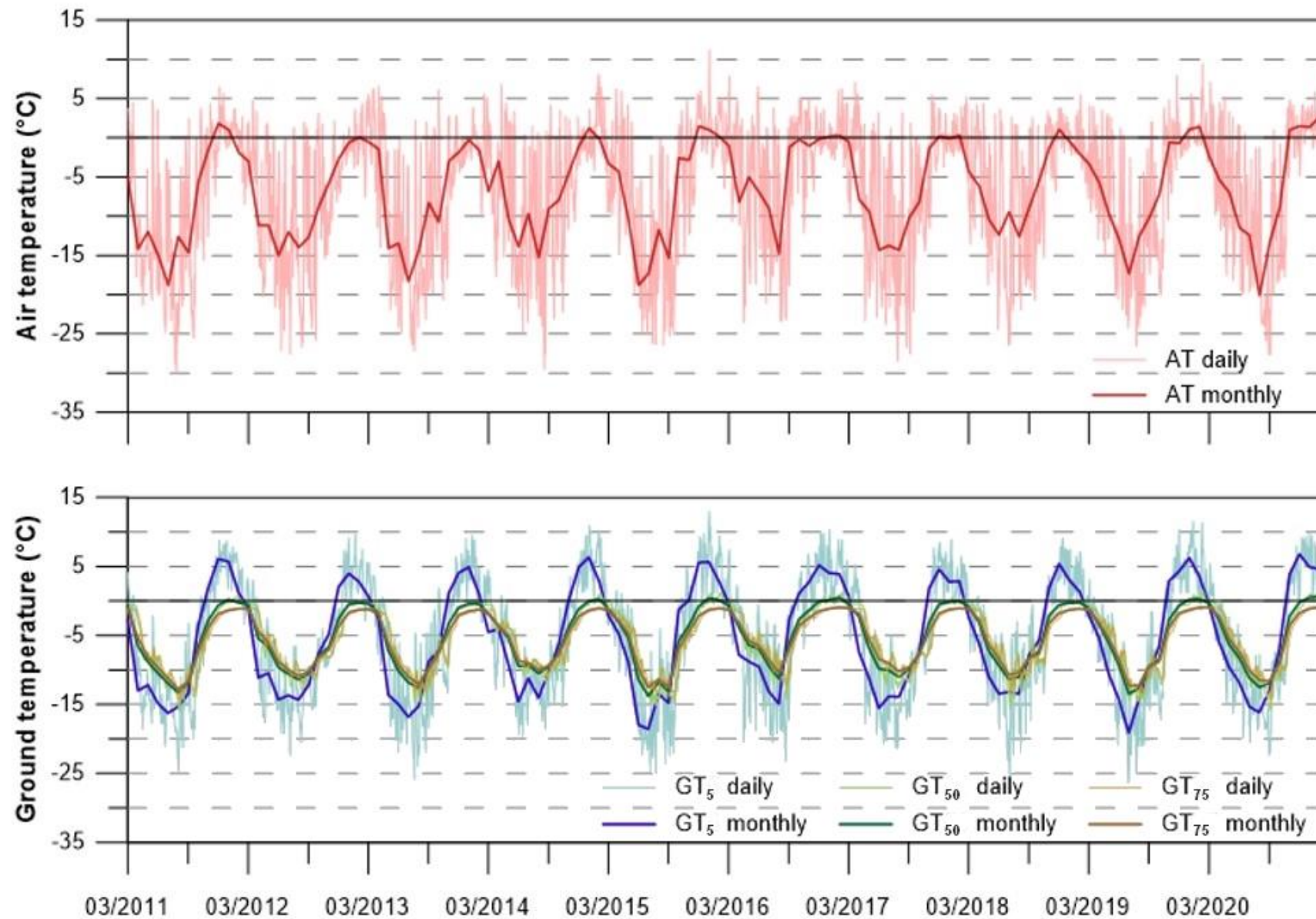
Reconstruction

- Changes in permafrost and the active layer are indicators of climate change in polar areas.
- Regular monitoring of temperature and soil properties is crucial for more precise research.
- Variability of the temperature trend influences the soil environment.
- A number of factors (especially abiotic) affect the dynamics of the active layer.

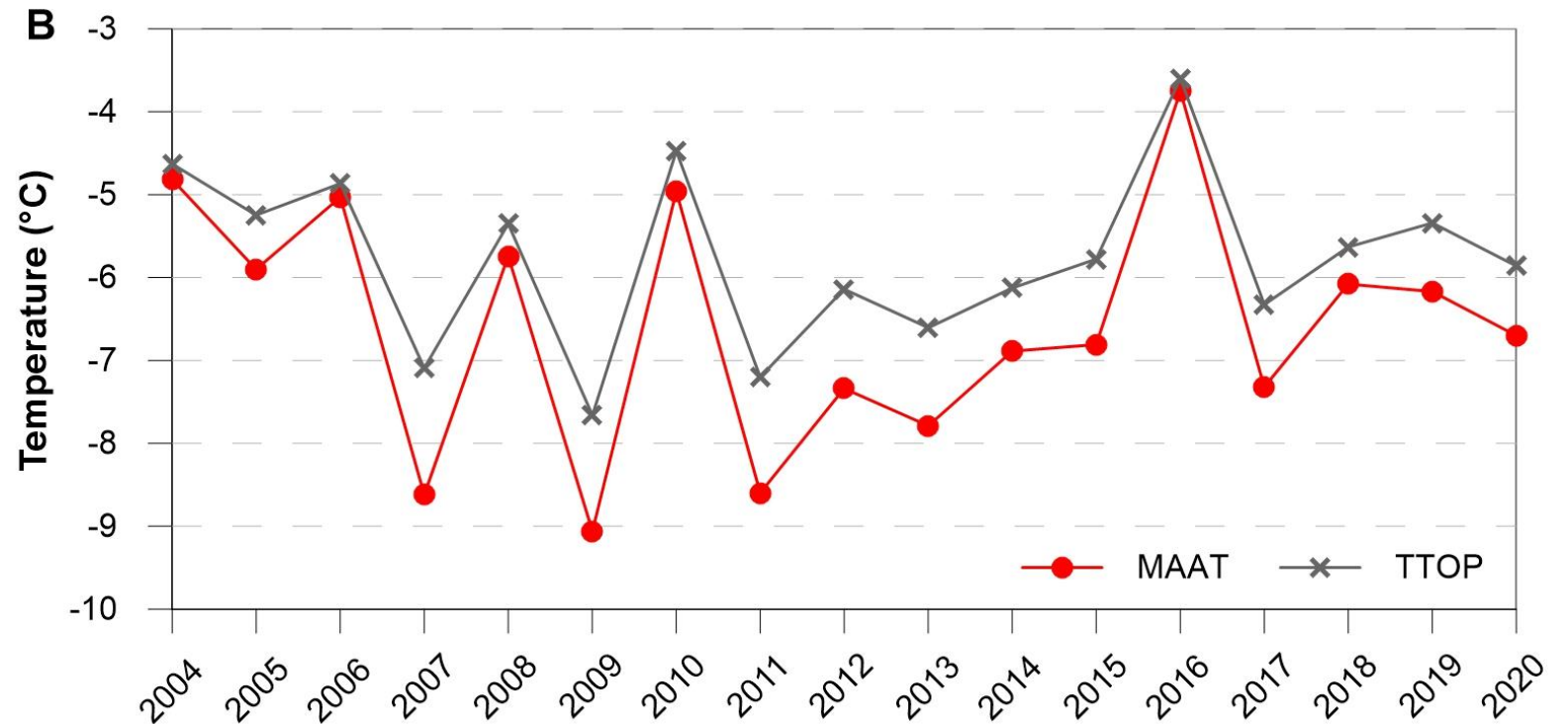
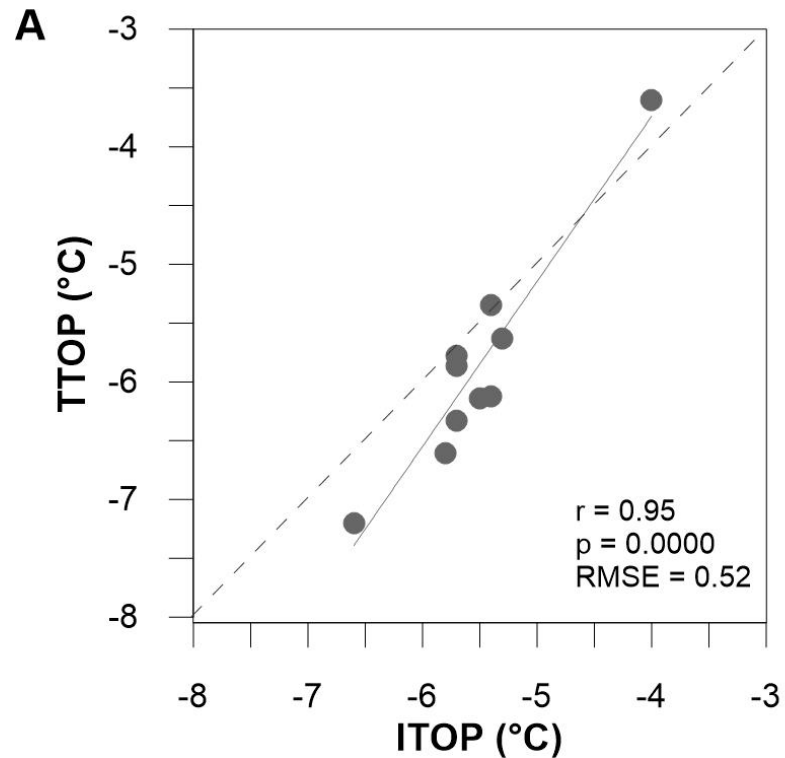
VÝSLEDKY

GRAF 1: Variabilita teploty vzduchu (°C) a teploty pôdy v hĺbkach 5, 50 a 75 cm (°C) na stanici Johann Gregor Mendela v období 2011/12-2020/21

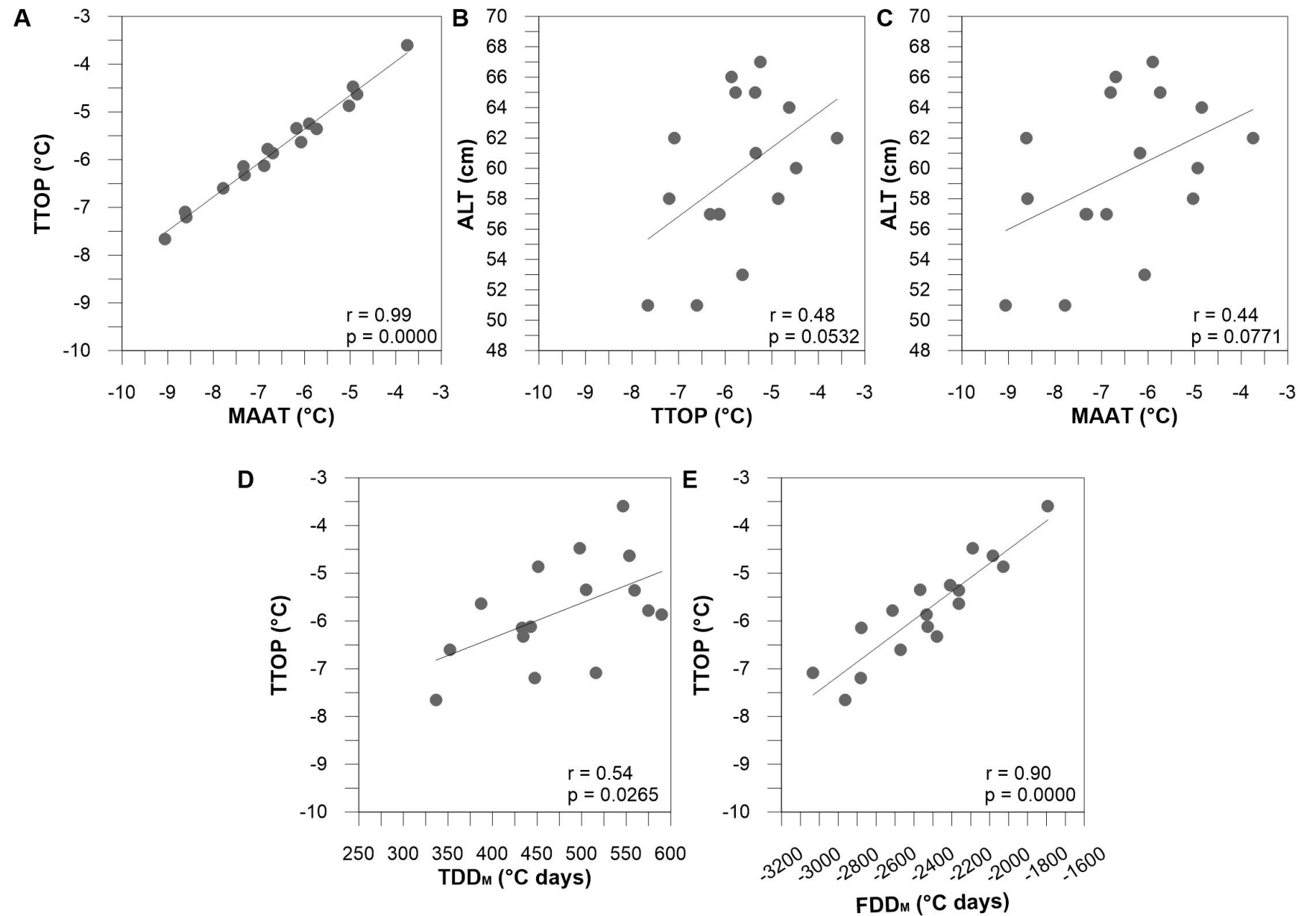
VÝSLEDKY

GRAF 2: Rekonštrukcia teploty permafrostu pomocou modelu TTOP, vrátane porovnania s teplotou vzduchu

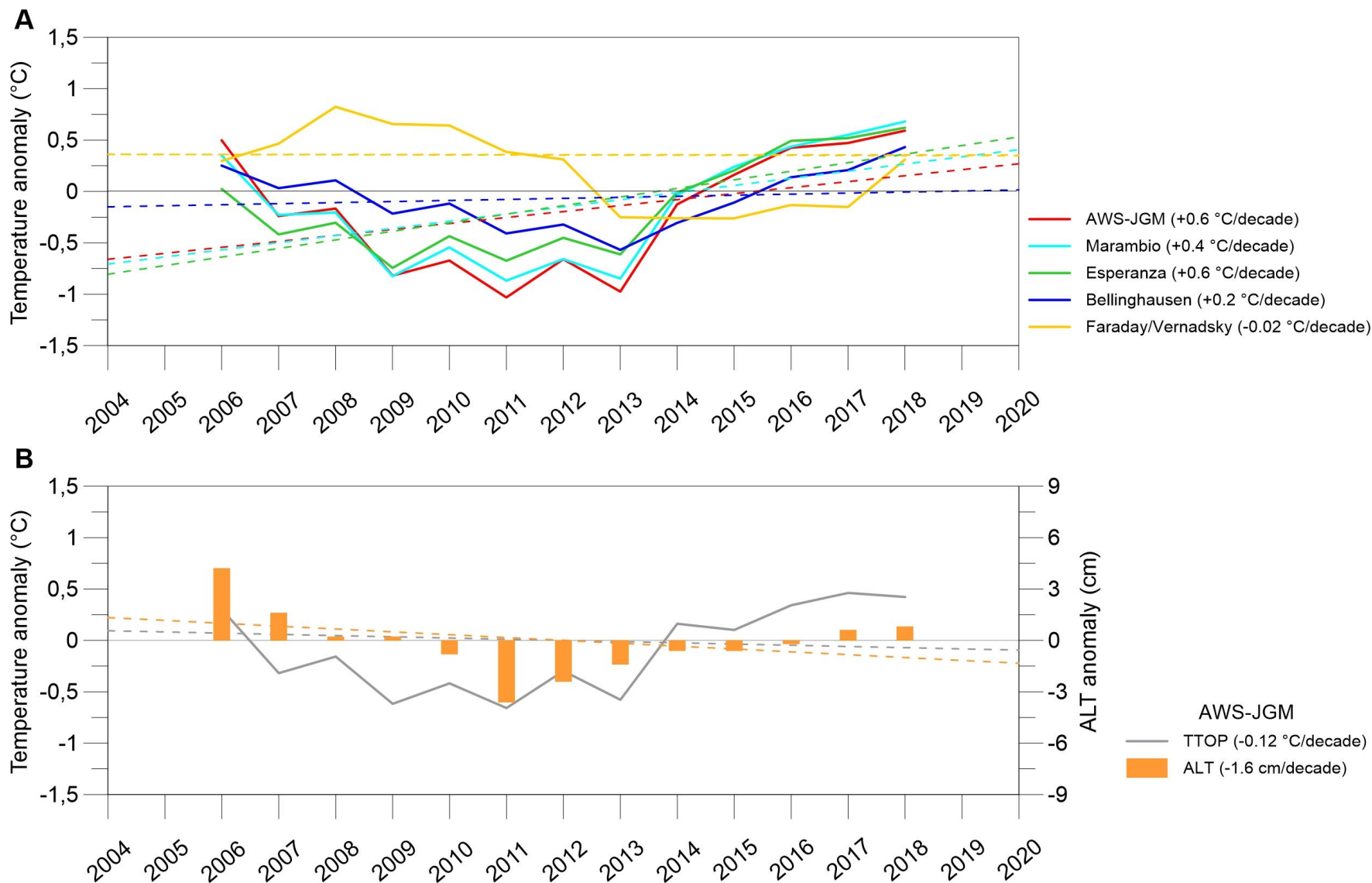
VÝSLEDKY

GRAF 3: Vzťah medzi teplotou vzduchu (MAAT), modelovanou teplotou permafrostu (TTOP), aktívnou vrstvou (ALT) a sezónnymi indexami topenia (TDD) a mrazenia (FDD)

VÝSLEDKY

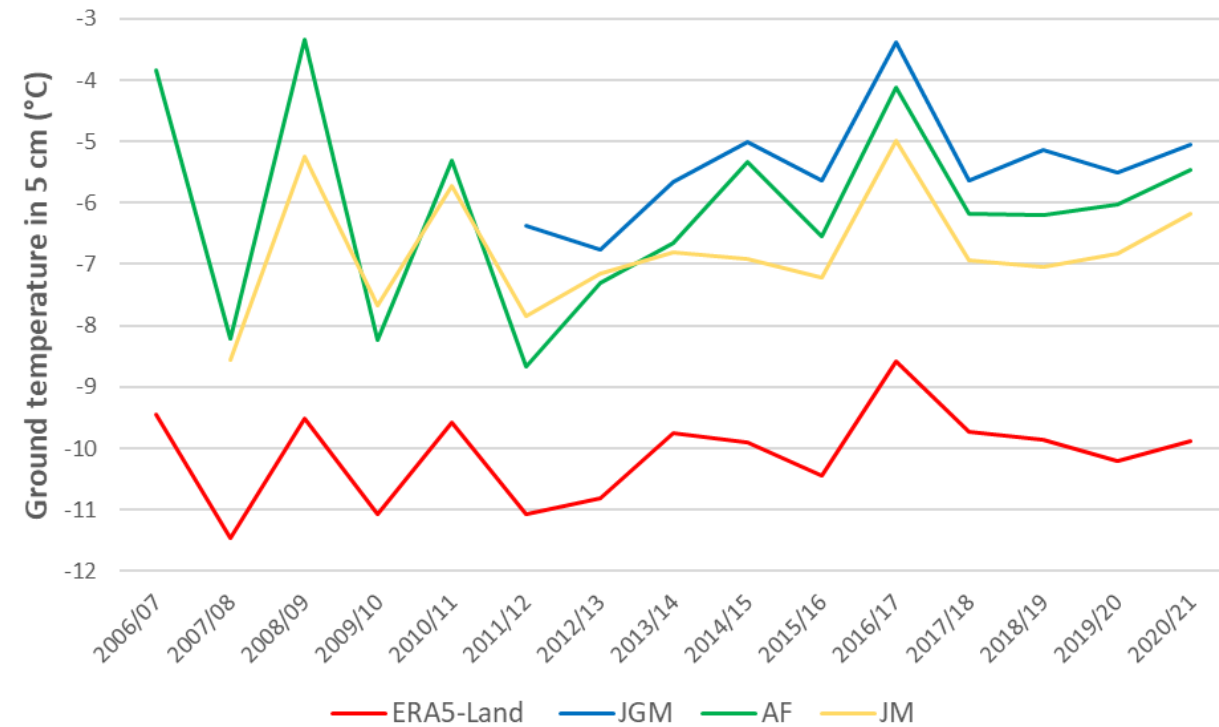
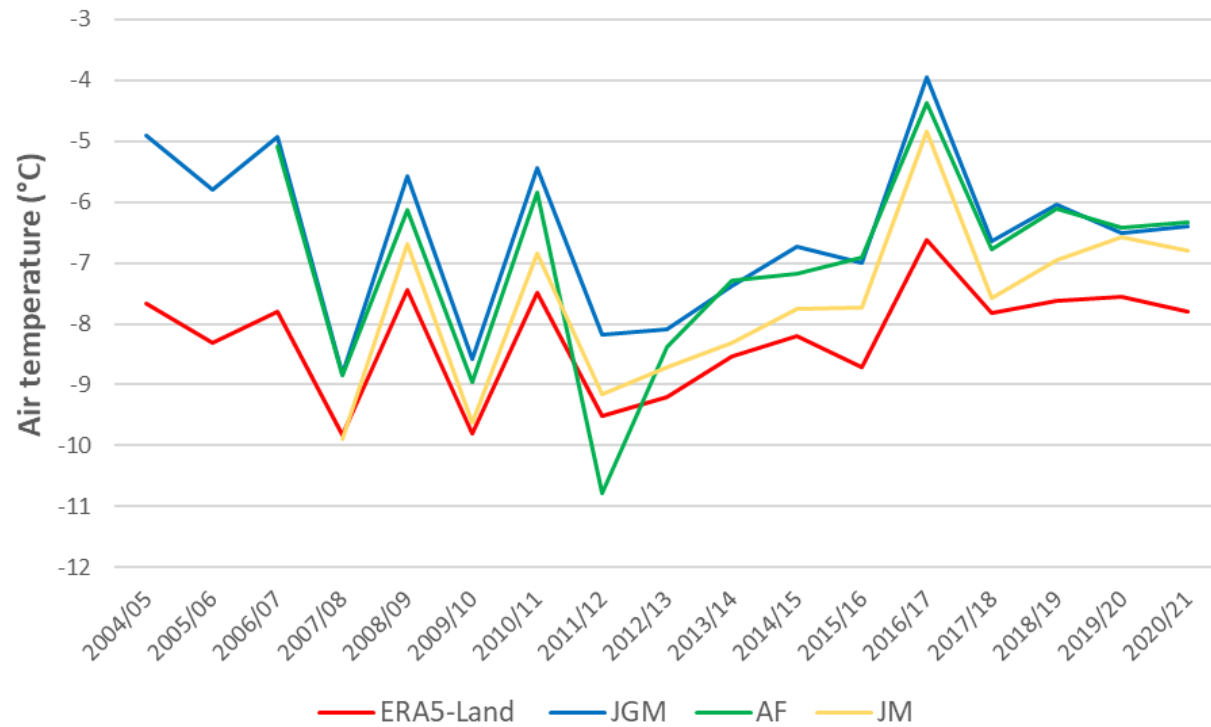
GRAF 4: Trend teploty vzduchu na stanicích Bellinghausen, Faraday/Vernadsky, Esperanza, AWS-JGM, Marambio a teploty permafrostu (TTOP), vrátane hrúbky aktívnej vrstvy pre obdobie 2004/05-2020/21

REKONŠTRUKCIA TEPLOTY PERMAFROSTU S VYUŽITÍM DÁT Z REANALÝZY (ERA5-LAND)

ERA5-Land

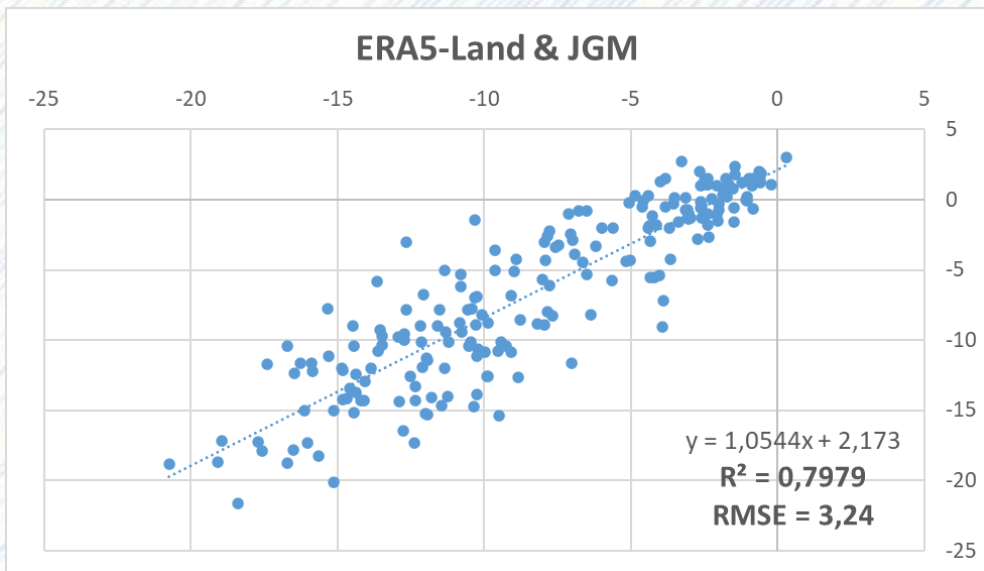
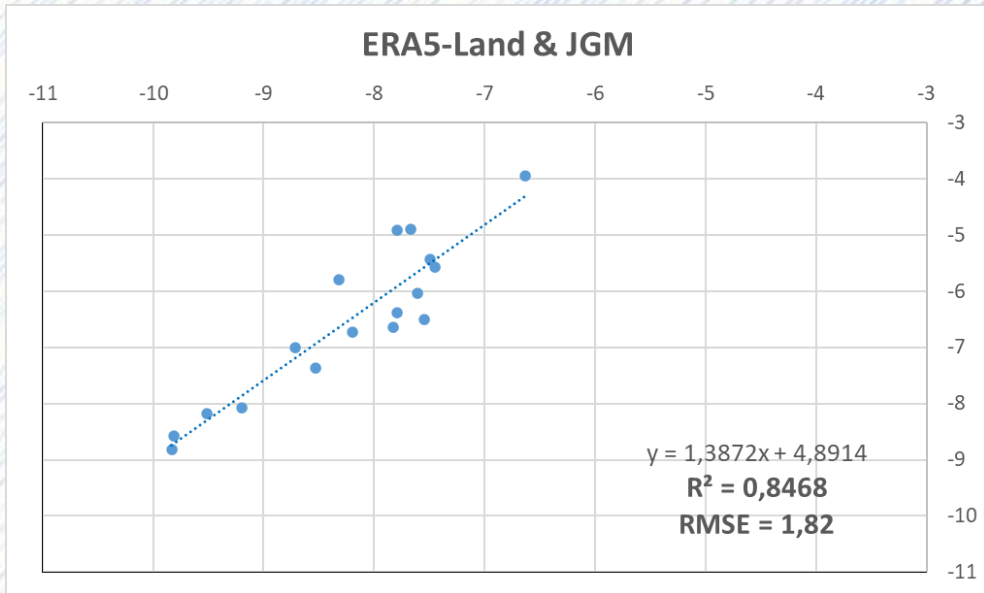
- rozlíšenie $0,1^\circ \times 0,1^\circ$ (10 km)
- 1950

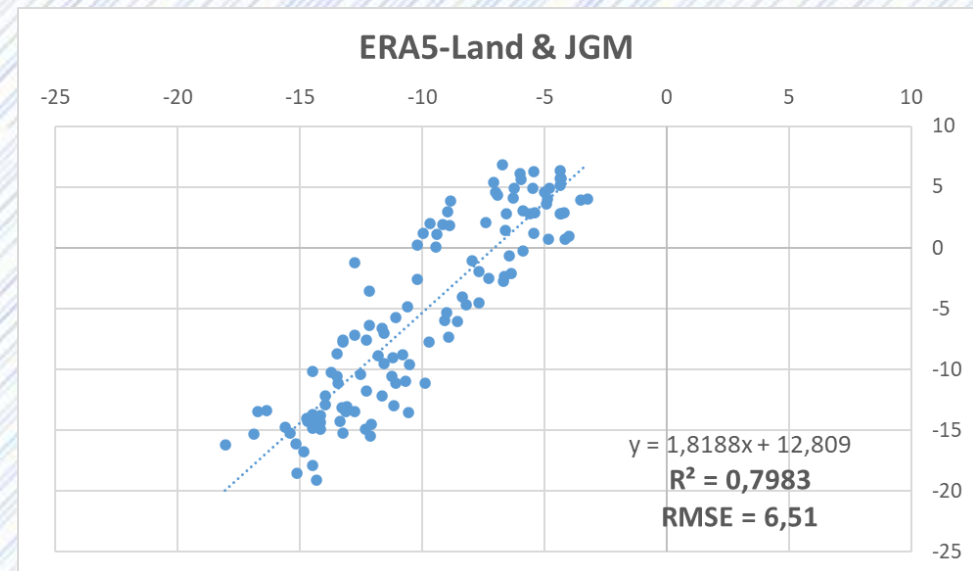
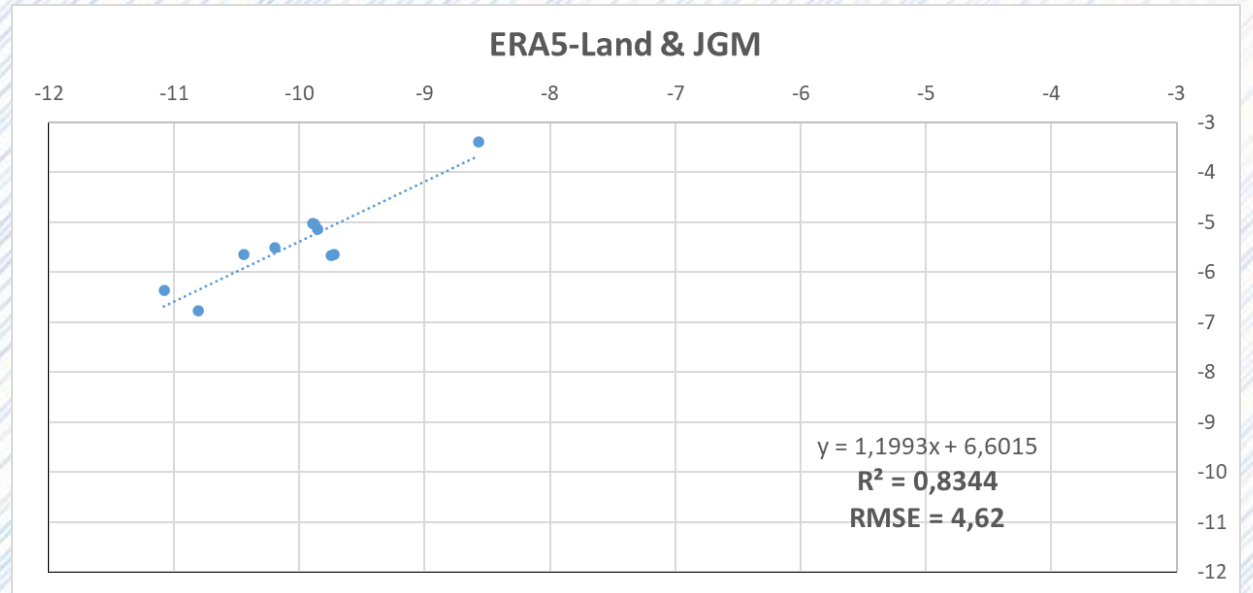
TEPLOTA VZDUCHU

- korelácie ročných a mesačných priemerov

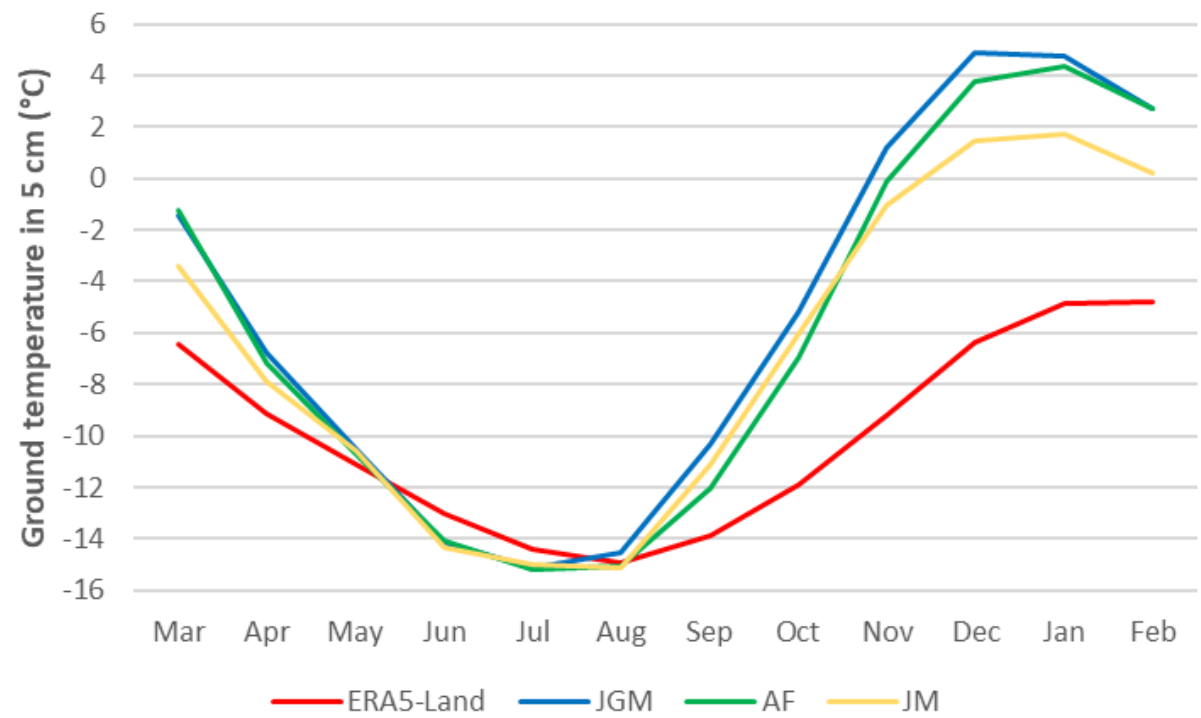
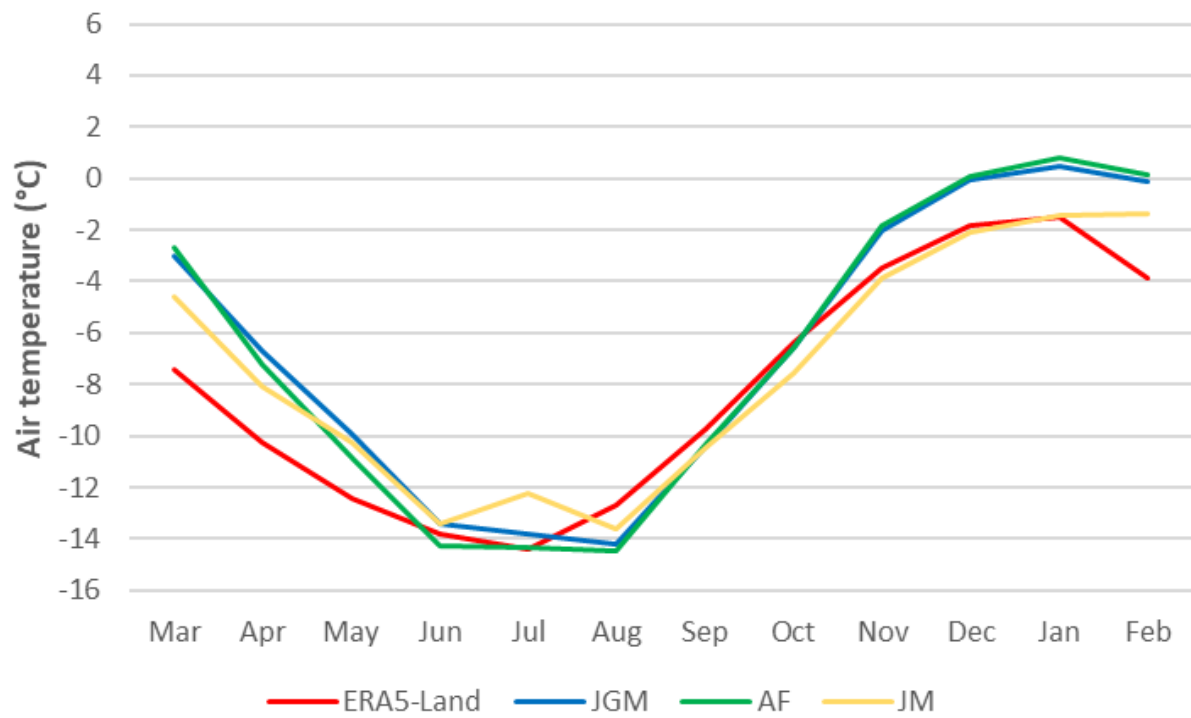

TEPLOTA PÔDY (5 cm)

- korelácie ročných a mesačných priemerov

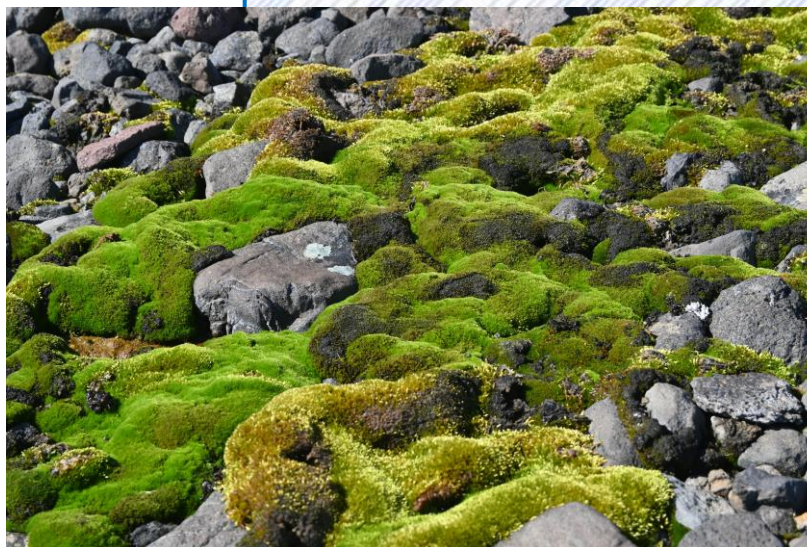
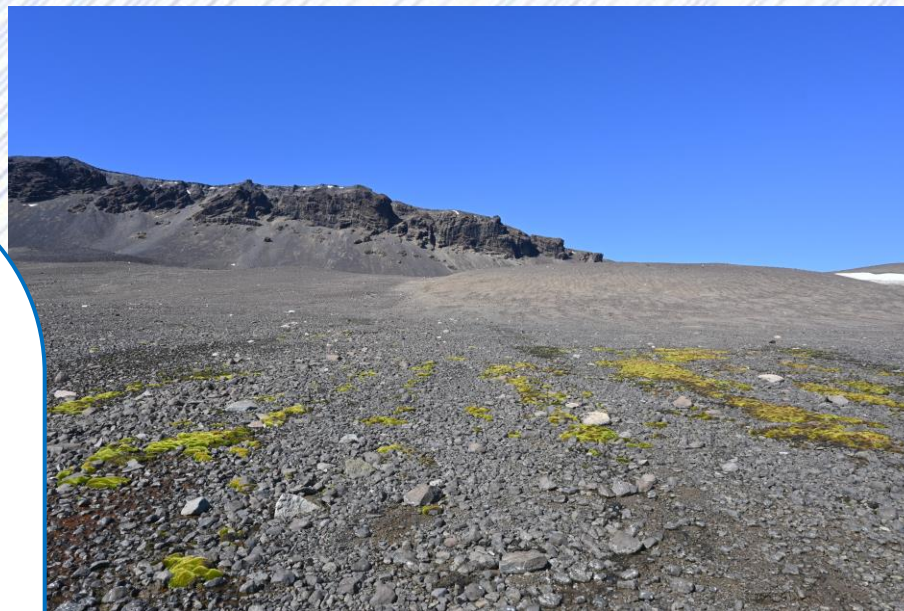

- **korekcia dát z reanalýzy**
- **výrazný sezónny efekt**
  - zima, leto – nízke korelácie
  - vplyv snehovej pokrývky (nahodnotenie)
- **ERA5-Land**
  - väčšie rozdiely pri extrémnych (vyšších) teplotách
- **lokálne vplyvy**
  - vietor (fénový efekt)
  - členitosť povrchu ostrova
  - okrajová oblasť Antarktídy (variabilita podmienok)

ZHRNUTIE

- význam výskumu v periglaciálnom prostredí
- dlhodobý a pravidelný monitoring
- poukázanie na rýchlosť zmien v polárnych oblastiach
- komplexnejšie pochopenie procesov
- súvislosť zmien permafrostu:
  - klimatická zmena
  - zmeny ľadovcov
  - svahové procesy
  - zmeny vegetácie
  - zmeny hydrologických procesov, ...

Použité zdroje

Tlačené monografie:

- BISKABORN, B. K., LANCKMAN, J. P., LANTUIT, H., ELGER, K., STRELETSKIY, D. A., CABLE, W. L., ROMANOVSKY, V. E. (2015): The new database of the Global Terrestrial Network for Permafrost (GTN-P). *Earth System Science Data*, 7, s. 245-259. doi: 10.5194/essd-7-245-2015.
- ČERMÁK, V., RYBACH, L. (1982): Thermal properties: Thermal conductivity and specific heat of minerals and rocks. In: ANGENHEISTER, G. ed.: *Zahlenwerte und Funktionen aus Naturwissenschaften und Technik: Neue Serie. Numerical Data and Functional Relationships in Science and Technology: New Series*, Springer Verlag, Berlin, Heidelberg and New York, s. 310–314.
- FRENCH, H. M. (2007): *The Periglacial Environment: Third edition*. John Wiley & Sons Ltd, Chichester, 478 s.
- GRAHAM, D. E., WALLENSTEIN, M. D., VISHNIVETSKAYA, T. A., WALDROP, M. P., PHELPS, T. J., PFIFFNER, S. M., ONSTOTT, T. C., WHYTE, L. G., RIVKINA, E. M., GILICHINSKY, D. A., ELIAS, D. A., MACKELPRANG, R., VERBERKMOES, N. C., HETTICH, R. L., WAGNER, D., WULLSCHLEGER, S. D., & JANSSON, J. K. (2012). Microbes in thawing permafrost: the unknown variable in the climate change equation. *The ISME Journal*, 6(4), 709–712. <https://doi.org/10.1038/ismej.2011.163>.
- HRBÁČEK, F., KŇAŽKOVÁ, M., NÝVLT, D., LÁSKA, K., MUELLER, C. W., ONDRUCH, J. (2017): Active layer monitoring at CALM-S site near J.G.Mendel Station, James Ross Island, eastern Antarctic Peninsula. *Science of the Total Environment*, 601-602, s. 987-997. doi: 10.1016/j.scitotenv.2017.05.266.
- IRRGANG, A. M., BENDIXEN, M., FARQUHARSON, L. M., BARANSKAYA, A. V., ERIKSON, L. H., GIBBS, A. E., OGORODOV, S. A., OVERDUIN, P. P., LANTUIT, H., GRIGORIEV, M. N., & JONES, B. M. (2022): Drivers, dynamics and impacts of changing Arctic coasts. *Nature Reviews Earth & Environment*, 3(1), 39–54. <https://doi.org/10.1038/s43017-021-00232-1>.
- OBU, J., WESTERMANN, S., VIEIRA, G., ABRAMOV, A., BALKS, M. R., BARTSCH, A., HRBÁČEK, F., KÄÄB, A., RAMOS, M. (2020): Pan-Antarctic map of near-surface permafrost temperatures at 1 km² scale. *The Cryosphere*, 14, s. 497-519. doi: 10.5194/tc-14-497-2020.
- SANDELLS, M., FLOCCO, D. (2014): *Introduction to the Physics of the Cryosphere*. Morgan & Claypool Publishers, Bristol, 88 s.

Použité zdroje

Elektronické zdroje:

- BBC (2021): As permafrost thaws around the world, the steel, concrete and tarmac structures sitting on top are warping and crumbling. Is there anything engineers can do to adapt?, <https://www.bbc.com/future/article/20210303-the-unsure-future-of-roads-and-buildings-on-melting-ground> (21. 4. 2023)
- EARTH (2018): Thawing Arctic permafrost threatens major infrastructure, <https://www.earth.com/news/thawing-arctic-permafrost-infrastructure/> (22. 4. 2023)
- NUNATARYUK (2019): EROSION OF PERMAFROST COASTS IN THE ARCTIC COULD VENT MAJOR AMOUNTS OF CO2, <https://nunataryuk.org/news/128-erosion-of-permafrost-coasts-in-the-arctic-could-vent-major-amounts-of-co2> (21. 4. 2023)
- NUNATARYUK (2020): THE PERCEPTION OF PERMAFROST THAW IN THE SAKHA REPUBLIC (RUSSIA): NARRATIVES, CULTURE AND RISK IN THE FACE OF CLIMATE CHANGE, <https://nunataryuk.org/news/150-the-perception-of-permafrost-thaw-in-the-sakha-republic-russia-narratives-culture-and-risk-in-the-face-of-climate-change> (22. 4. 2023)
- NUNATARYUK (2021): Population living on permafrost in the Arctic, <https://nunataryuk.org/news/152-population-living-on-permafrost-in-the-arctic> (21. 4. 2023)
- NUNATARYUK (2022): Drivers, dynamics and impacts of changing arctic coasts, <https://nunataryuk.org/news/drivers-dynamics-and-impacts-of-changing-arctic-coasts> (21. 4. 2023)
- THE ARCTIC INSTITUTE (2020): Permafrost Thaw in a Warming World: The Arctic Institute's Permafrost Series Fall-Winter 2020, <https://www.thearcticinstitute.org/permafrost-thaw-warming-world-arctic-institute-permafrost-series-fall-winter-2020/> (20. 4. 2023)
- THE SIBERIAN TIMES (2021): Building breaks in middle and collapses 10 metres as thawing permafrost no longer supports stilts, <https://siberiantimes.com/other/others/news/building-breaks-in-middle-and-collapses-10-metres-as-thawing-permafrost-no-longer-supports-stilts/> (22. 4. 2023)
- USG (2022): Climate impacts to Arctic coasts, <https://www.usgs.gov/centers/pcmssc/science/climate-impacts-arctic-coasts> (21. 4. 2023)
- VIITANEN, L.-K. (2020): New map shows extent of permafrost in Northern Hemisphere, <https://nunataryuk.org/news/139-new-map-shows-extent-of-permafrost-in-northern-hemisphere> (20. 4. 2023)

ĎAKUJEM ZA POZORNOST 😊

